

ŠVEICARIJOS LIETUVIŲ ŽINIOS

Periodinis leidinys Nr. 31 (38)
1951-1953 metais išleisti 7 numeriai. Laikraštis vėl pradėtas leisti 2001 metais.

2017 metų gruodis

Mieli ir brangūs Šveicarijos lietuviai,

*Šv. Kalėdų ir Naujųjų metų proga linkime Jums ir Jūsų šeimoms,
kad Meilės ir Vilties stebuklas Jūsų niekad neapleistų
ir Jūsų gyvenime visada būtų vietos lietuvių kalbai,
tradicijoms ir pasididžiavimui savo šaknimis.*

Netrukus įžengsime į atkurtos Lietuvos valstybės šimtmečio metus. Norėtume, kad kiekvienas čia gyvenantis lietuvis jaustų pareigą minėti tą sukaktį gerais darbais ir siekiais, vienybėje ir darnoje. Likite ištikimi savo tautinei bendruomenei Šveicarijoje ir savo tėvų žemei!

ŠLB valdyba

REDAKCIJOS ŽODIS	3
ŠVENČIAME LIETUVOS VALSTYBĖS ATKŪRIMO 100-METĮ	
1918 m. Nepriklausomybės Akto signatarų dr. Jurgio Šaulio ir prelato Kazimiero Stepono Šaulio atminimo pagerbimo renginiai Lietuvoje ir Šveicarijoje	4
Švenčiame Lietuvos valstybės atkūrimo 100-metį	5
Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečiui: Lugane pagerbti	
1918 m. Nepriklausomybės Akto signatarai J. Šaulys ir K. S. Šaulys	5
Kelionė, kuri ilgam išliks mano atmintyje	6
Švenčiame Lietuvos valstybės atkūrimo 100-metį	7
ŠLB fotografijų parodos „Lietuvių Šveicarija“ viešnagės Lietuvoje	
2017 m. birželio-gruodžio mėnesiais	9
Rimutės Balnienės kūrybos paroda Lietuvos valstybės atkūrimo 100-mečiui	11
ŠLB GYVENIMAS IR VEIKLA	
Tradicinė Advento šventė Berne	12
Kalėdinis susitikimas Berne	13
Lituanistinis darželis-mokyklėlė Ciuriche „Pagrandukas“	14
Šveicariškos Joninės Lozanoje	14
X pasaulio lietuvių sporto žaidynėse - rekordinis dalyvių skaičius	16
Šveicarijos lietuvių jaunimas	17
GYVENIMAS UŽ ŠLB RIBŲ	
Zoloturne pagerbtas Tado Kosciuškos atminimas	18
Lietuva - vieno Šveicarijos miestelio labdaros mugėje	19
Konferencija „Moterys Šveicarijos darbo rinkoje; galimybės ir iššūkiai“	19
Įdomioji ataskaita iš Šveicarijos lietuvių veiklos veidaknygėje	21
„Draugystės tiltas - 2017“ Hamburge	23
Seminaras „Užsienio lietuvių organizacijų viešieji ryšiai“	23
LR garbės konsulo Šveicarijoje Michel Sogny fondo SOS Talents veikla	25
LIETUVIŠKI PĖDSAKAI ŠVEICARIJOJE	
Persipinančios istorijos ir šveicariškos temos Lietuvoje	26
Šveicarijoje buvo filmuojama dokumentinė apybraiža iš ciklo „Šiandien prieš 100 metų“	27
Maldų knygelė vaikams „Eik pas Jėzų“ (1947)	28
NAUJIENOS IŠ AMBASADOS BERNE IR NUOLATINĖS MISIJOS ŽENEVOJE	
Sprendimas uždaryti LR ambasadą Berne – nepagrįstas ir neteisingas	29
Lietuvos Valstybės dienos minėjimas su paskaita iš Valdovų rūmų istorijos	30
LR ambasadose 10-mečiui skirtas renginys - Joanos Vigos Čiplytės monografijos apie diplomata Eduardą Turauską pristatymas	32
Lietuvių mokslininkų ir jaunųjų tyrėjų Šveicarijoje susitikimai	33
Lietuviškos Ženevos kronika	34
LIETUVOS - ŠVEICARIJOS SĄSAJOS	
Pianisto Luko Geniušo koncertas Lucernoje reikšmingam Šveicarijos projektui paremti	35
Lietuva ir Šveicarija turėjo daug daugiau sąlyčio taškų nei iki šiol žinojome	35
Neeiliniai Šv. Onos atleidai Batakiuose	37
Lietuvos kultūros Šveicarijoje vis daugiau	37
ANONSAI / RENGINIŲ KALENDORIUS	
Šveicarijos lietuvių jubiliejinis minėjimas ir koncertas, skirtas	
Lietuvos valstybės atkūrimo 100-mečiui paminėti	38
ŠLB fotografijų parodos „Lietuvių Šveicarija“ planuojamos ekspozicijos 2018 m. pirmą pusmetį	39
Kviečiame visus vaikučius ir jų tėvelius į lietuvišką Užgavėnių šventę	39
Kviečiame viso pasaulio lietuvių bendruomenes būti Lietuvos valstybės šimtmečio dalimi ir aktyviai dalyvauti renginyje „Šimtas Lietuvos veidų – sujunkime Lietuvą“	39
ADRESAI / SVEIKINIMAI	40

Mieli leidinio „Šveicarijos lietuvių žinios“ skaitytojai,

Artėjame prie 2017-ųjų pabaigos, tad natūraliai norisi pažvelgti atgal ir įvertinti atliktų darbų svorį ir reikšmę bei su viltimi pažvelgti į ateinančiuosius. O jie, 2018-ieji – neeiliniai.

Šveicarijos lietuvių bendruomenėje ir Šveicarijoje lietuviškas gyvenimas atsiskleidė įvairiomis formomis; kunkuliavo emocijos, atgijo istorija, iššūkius kėlė dabartis.

Be tradicinių bendruomenės pusmečio renginių – Joninių ir Advento švenčių, toliau ruseno gyvenimas darželyje-mokyklėlėje „Pagrandukas“, pirmus susitikimų žingnius išbandė Jaunimo klubas. Įdomiomis paskaitomis ir knygų pristatymais paminėjome Lietuvos valstybės – karaliaus Mindaugo karūnavimo dieną ir Lietuvos Respublikos ambasadą Berne 10-metį.

LR ambasadoje net du kartus buvo susitikę Šveicarijos jaunieji mokslininkai ir tyrėjai, ieškodami ryšių ir platformos bei galimybių savo patirtimi dalintis su Lietuvos mokslinėmis institucijomis. O trys lietuaitės, surengusios konferenciją plačiai Šveicarijos visuomenei, diskusijas sutelkė ties aukštos kvalifikacijos moterų galimybėmis įsiliesti į darbo rinką Šveicarijoje.

Mūsų gyvenimas neapsiriboja Šveicarija, vis dažniau Šveicarijos lietuviai įsitraukia į veiklas, vykstančias Lietuvoje ir kitose šalyse. Iš X pasaulio lietuvių sporto žaidynių Kaune Dominyka Jusevičiūtė sugrįžo su sidabro medaliu, ŠLB fotografijų paroda „Lietuvių Šveicarija“ antrajame šių metų pusmetyje apsilankė šešiuose Lietuvos miestuose, bendruomenės atstovai dalyvavo Užsienio reikalų ministerijos organizuotame Viešųjų ryšių seminare, tarptautinėje Lietuvių kalbos konferencijoje Kaune, „Draugystės tilte – 2017“ Hamburge.

2017-ųjų antrą pusmetį įsibėgėjo Lietuvos valstybės šimtmečiui skirti renginiai. Su gausiu svečių būriu iš Lietuvos ir Vilniaus universite-

to merginų choro „Virgo“ koncertu Lugane buvo pagerbtas 1918 metų Nepriklausomybės Akto signatarų, gyvenusių ir veikusių Šveicarijoje – diplomato dr. Jurgio Šaulio ir prelato Kazimiero Stepono Šaulio atminimas. Rimutė Balnienė savo kūrybinių darbų parodą Zug'o mieste paskyrė Lietuvos jubiliejui, o ŠLB šiai sukakčiai paminėti savo Kalėdinės akcijos aukas paskyrė istorinės Fribūro universiteto lietuvių studentų draugijos „Lituania“ vėliavos, kuriai beveik 100 metų, restauracijai.

Lietuvos istorinius pėdsakus Šveicarijoje mena ne tik ši vėliava. To paties universiteto akademiniuose archyvuose lietuvių studentų intelektualinę terpę XX a. pr. daugiau nei mėnesį tyrinėjo mokslininkas dr. Justinas Dementavičius, o VDU profesorius Liudas Mažylis su filmavimo grupe praėjo Lietuvos valstybingumo ištakų pėdomis ir atrado vertingų istorinių dokumentų Berno valstybiniame archyve. Vis daugiau surandame ženklų, įrodančių, kokia reikšminga šalis Šveicarija buvo ir yra Lietuvai. Kad ir maža kun. Juozo Tadausko išleista maldų knygelė vaikams Einsiedeln'e 1947 m. Dr. Judith Lewonig lapkričio mėnesį Bazelyje pristatytoje knygoje atskleidė, kiek įvairialypių ir visapusių santykių būta tarp Lietuvos ir Šveicarijos ir kad jų ryšiai ir sąveika gali siekti net 15 000 metų istoriją. Jau vien todėl nepagrįstas ir neteisingas atrodo Lietuvos vyriausybės sprendimas nuo 2018 m. vasaros uždaryti LR ambasadą Berne. Oficialiajai Lietuvai atstovauti belieka Nuolatinė atstovybė prie JTO Ženevoje ir du garbės konsulatai.

Kovas už Lietuvos (LDK) valstybingumą ir laisvę šį rudenį Šveicarijoje priminė ir kitos iškilios asmenybės atminimo pagerbimas. Lietuviai kartu su lenkų ir baltarusių bendruomenėmis lyg ir bendrai, bet, iš tiesų, kiekviena atskirai spalio mėnesį Solothurn'e paminėjo Tado Kosciuškos 200-ąsias mirties metines. „Laisvės sūniui“ pagerbti miesto parke buvo atidengtas paminklas.

Ne tik praeitis didinga. Šiandienos Šveicarija atranda Lietuvą per iški-

lius kultūros žmones, kurie palengva užvaldo didžiulias miestų scenas, žavi sales žiūrovų savo talentu, savo didžiulio darbo vaisiais. Tokių, kaip Mėra Gražinytė-Tyla, Martynas Levickis, Lukas Geniušas, prof. Mūza Rubackytė – pavardės šveicarai ištaria su didžiuoliu pripažinimu.

Kokiomis nuotaikomis žvelgiame į 2018-uosius? Ar mūsų stiklinė yra „pusiau pilna“ ar „pusiau tuščia“?

Jei padangės netemdytų mūsų atstovybės Berne uždarymo klausimas, sakytume, kad dalis Šveicarijos lietuvių, nors ir nedidelė, eina iškelta galva pasitikti Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmetį, savo darbus ir talentus skirdami tėvynės klestėjimui ir Lietuvos žinomumo pasaulyje didinimui. Šią jubiliejinę sukaktį vasario 24 d. paminėsime Rapperswil'io pilies, saugojusios Lietuvos valstybingumo ženklus ir simbolius, Didžiojoje Riterių menėje, o liepos 1 d. Vilniuje Rotušės aikštėje kartu su kitomis 44 kraštų lietuvių bendruomenėmis dalyvausime renginyje „Šimtas Lietuvos veidų - sujunkime Lietuvą“!

Apie tai ir kai ką daugiau – šiame „Šveicarijos lietuvių žinios“ numeryje.

Malonaus Adventinio skaitymo!

Redakcijos vardu,
Jūratė Caspersen

1918 m. Nepriklausomybės Akto signatarų dr. Jurgio Šaulio ir prelato Kazimiero Stepono Šaulio atminimo pagerbimo renginiai Lietuvoje ir Šveicarijoje

JŪRATĖ
CASPERSEN

Lietuvos valstybės atkūrimo 100-mečio minėjimo ašis yra 1918 metų Nepriklausomybės Akto pasirašymas vasario 16 d., apie kurio reikšmę signataras dr. Jurgis Šaulys paskelbė vasario 19 d. „Lietuvos aide“ (Nr. 22 (70) p.2): „Įvyko, ko visa Lietuva seniai troško ir laukė. /.../ Nuo šios valandos Lietuvos valstybė, Lietuvos Tarybos keliama, atgimsta iš naujo“.

Valstybės atgimimas nebuvo savaiminis - ant jos aukuro yra sudėta labai daug aukų. Džiaugdamiesi šia diena, turime prisiminti ir pagerbti pirmiausia tuos, kurie buvo įvykių priekyje, savo drąsa, pasišventimu ir pasiaukojimu įgalino Vasario 16-osios atėjimą.

Iš Nepriklausomybės Akto signatarų rankų buvo gauti ne tik valstybės pamatai, bet ir priesaika valstybę saugoti, mylėti ir įprasminti Vasario 16-ąją.

Su Šveicarija siejasi du Nepriklausomybės Akto signatarai: dr. Jurgis Šaulys ir prelatas Kazimieras Steponas Šaulys. Abu čia gyveno apie dvidešimt metų, abu iš čia išėjo Amžinybėn, abu buvo prigludusi Šveicarijos žemė. Jurgis Šaulys ir šiandien ilsisi Lugano Castagnolos kapinių kolumbariume, prelato palaikai 1968 m. iš Lugano Šv. Pietro Pambio kapinių buvo perkelti į Romos Verano kapinėse esančią lietuvių koplyčią. Abiejų Šaulių Šveicarijoje palikti pėdsakai gilūs; jie žinomi, pagerbti, įamžinti. Kasmet per Vasario 16-ąją abiejų atminimas pagerbiamas trispalvės puokštėmis.

Jurgio Šaulio giminaičiai sutinka Prezidentės puokštę. Prie koplytstulpio dr. J. Šauliui gimtuosiuose Balsėnuose.

Prie ką tik atidengto paminklo signatarui prelatui Kazimierui Steponui Šauliui (skulptorius A. Sakalauskas). Nuotr. autorės.

Mūsų bendruomenė 2017-uosius paskyrė signatarų atminimo pagerbimui Lietuvoje ir Šveicarijoje. Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečiui skirta ŠLB fotografijų paroda aplankė abiejų signatarų gimtuosius kraštus, dalyvavome jų atminimo minėjimuose, konferencijose, susipažinome ir susidraugavome su abiejų Šaulių giminaičiais.

Šių metų vasario 14 d. su ŠLB fotografijų paroda „Lietuvių Šveicarija“ lankėmės Veiviržėnų Jurgio Šaulio vardo gimnazijoje ir kartu su vietine ir gimnazijos bendruomene šventėme Vasario 16-ąją, aplankėme signataro atminimui pastatytą koplytstulpį gimtajame Balsėnų kaime. Vasario 15 d. drauge su Šaulių giminėmis dalyvavome minėjime Prezidentūroje, kur kasmet signatarų palikuonims Prezidentė įteikia trispalvę puokštę, kuri padedama ant signatarų kapų ar prie paminklų.

Rugsėjo mėnesį Švėkšnoje (Šilutės raj.) prelatui Kazimierui Steponui Šauliui buvo atidengtas didingas provaikiaičio Vytauto Lygnugario funduotas paminklas. Stepono Šaulio vardu pavadintoje Švėkšnos „Saulės“ gimnazijos aktų salėje vyko prelato K. S. Šaulio atminimui skirta konferencija, kuri prasidėjo paties prelato kreipimusi į lietuvių tautą, įrašytu ir transliuotu sovietmečiu per „Voice of America“ radiją.

Spalio 7 d. signatarai Jurgis Šaulys ir prelatas Kazimieras Steponas Šaulys buvo pagerbti Šveicarijoje, Lugano mieste. Į Šveicarijos lietuvių bendruomenės ir LR ambasados Berne bendrai organizuotą renginį pakvietė abiejų Šaulių giminaičius, Italijos lietuvius ir Vilniaus universiteto chorą „Virgo“, kuris savo koncertą St. Antonio bažnyčioje dovanojo signatarų Šaulių atminimui ir Lietuvos valstybės atkūrimo jubiliejui.

Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečiui: Lugane pagerbti 1918 m. Nepriklausomybės Akto signatarai J. Šaulys ir K. S. Šaulys

ERIKA
KANCEREVYČIENĖ

Šveicarijos pietuose kalnų apsuptyje prie milžiniško tyvuliuojančio ežero rasite Lugano miestą, kurį turistai vertina dėl pasakiškų vaizdų ir puikaus klimato. Tačiau tik nedaugelis čia apsilankančių lietuvių žino, jog šis šveicarų miestas itin svarbus Lietuvos istorijai. Ypač Lietuvai skaičiuojant paskutinį šimtadienį iki jubiliejinės Vasario 16-osios.

Gyvenimo vingių nublokšti Lugane gyveno ir anapilin iš čia iškeliavo net du Nepriklausomybės Akto signatarai bendrapavardžiai: diplomatas dr. Jurgis Šaulys bei prelatas Kazimieras Steponas Šaulys. Tad artėjant Lietuvos atkūrimo šimtmečiui Šveicarijos lietuvių bendruomenė kartu su LR ambasada Berne sutelkė jėgas abiejų signatarų atminimui paminėti. Taip spalio 7-ąją Luganas subūrė ne tik Šveicarijos lietuvius, bet ir iš Lietuvos, Italijos bei Švedijos atvykusius signatarų giminaičius ir svečius.

Sovietams okupavus Lietuvą, Jurgis Šaulys buvo Lietuvos nepaprastasis ir įgaliotasis pasiuntinys Šveicarijoje, taip pat bemaž ketverius metus ėjo Lietuvos diplomatijos šefo pareigas emigracijoje. Deja, 1946 m. Šveicarijos valdžia buvo priversta uždaryti Lietuvos pasiuntinybę, tačiau J. Šaulys liko gyventi Lugane, kur ir mirė 1948-aisiais bei buvo palaidotas Castagnolos kapinėse, šalia savo žmonos, garsios italų operos dainininkės Mafaldos Salvatini Šaulys.

Brigitiečių vienuolyno Lugane Motinėle Linda sveikina šventės dalyvius, susirinkusius buvusiam prelatui K.S. Šaulio kambaryje. Gintarės Sargūnaitės nuotrauka.

Prelatas Kazimieras Steponas Šaulys atvyko į Šveicariją po sunkių klajonių emigracijoje, kuri prasidėjo Antrajam pasauliniam karui einant į pabaigą ir supratęs, jog iš bolševikų valdžios signataras ir dvasininkas tikrai malonės nesulauks. Luganą prelatas pasiekė ne be kolegų signataro Jurgio Šaulio pagalbos, kuris tapo ir vieninteliu jo kontaktu, kadangi tuo metu Lugane lietuvių nebuvo. K.S. Šaulį Lugane priglaudė seserys brigitetės, pas kurias jis ir pragyveno bemaž dvidešimt paskutinių savo gyvenimo metų. Nors buvo palaidotas Lugano Šv. Pietro Pambio kapinėse, po ketverių metų -1968 m. prelatui K.S. Šaulio palai-

kai buvo perkelti į Romos paminklines Verano kapines. O Lugane jo atminimą iki šiol saugo Šv. Brigitos vienuolynas, kurio svečių namuose buvusiam prelatui kambaryje 2012m. atidengta atminimo lentelė.

Tad nenuostabu, jog didžioji dalis minėjimo šventės vyko būtent pas seseris brigietes, kurios maloniai užleido savo koplyčią Šv. mišioms už Vasario 16-osios Akto signatarus ir suteikė patalpas pačiam renginiui. Šv. mišias aukėjo specialiai iš Lietuvos atvykęs Klaipėdos Šv. Juozapo Darbininko parapijos klebonas Vladas Gedgaudas.

LR ambasadorė Berne Valentina Zeitler sveikina renginio dalyvius. Gintarės Sargūnaitės nuotrauka.

Dvasiškai pagerbus šiuos iškilus mūsų tautos vyrus, prasidėjo oficialioji minėjimo dalis. Šventės dalyvius ir svečius pasveikino LR ambasadorė Šveicarijoje ir Lichtenšteine Valentina Zeitler, atsivežusi parodyti tik šiemet atrasto Nepriklausomybės Akto originalo kopiją. Po jos žodį tarė Signatarų namų direktorė Meilė Peikštenienė, kuri papasakojo apie Signatarų namų veiklą saugojant signatarų

atminimą, Nacionalinio muziejaus rūpestį, kad būtų šimtmečiui parengtos visų Nepriklausomybės Akto signatarų monografijos. Pabaigoje paskaitė iš prelato K.S. Šaulio prisiminimų „Kaip jie mums kliudė paskelbti Nepriklausomybės Aktą“. SLB pirmininkė Jūratė Caspersen susirinkusiems pasakojo apie signatarų Šaulių gyvenimą ir veiklą Šveicarijoje, jų įnašą į pradedančią pokariu kurtis Šveicarijos lietuvių bendruomenę bei jų tarpusavio bičiulystę Lugane. Kaip Jurgio Šaulio atminimas yra saugomas Lietuvoje pasakojo signataro sūnėnas Česlovas Tarvydas, kuris keletą metų kovojo, kad Jurgio Šaulio giminės mokykla būtų pavadinta jo vardu.

Kazimierą Steponą Šaulį pagerbti susirinkome prelato gyventame kambaryje (dabar brigitečių prižiūrimų svečių namų svetainė), kur ir kabo 2012 m. LR garbės konsulo Šveicarijoje Gintauto Bertašiaus pastangomis atidengta atminimo lentelė. Čia susirinkome „arbatėlės pas prelatą“, kaip tai darydavo savo laiku abu Šauliai. Atsiminimais apie dėdę Kazimierą pasidalino prelato brolio Juozo duktė Ramutė Kazlauskienė.

Toliau pagal programą buvo aplankytas Lugano Castagnolos kapinių kolumbariumas, kur ilsisi Jurgis Šaulys. Po to, kai visų susirinkusiųjų vardu LR Nuolatinės Atstovybės prie Jungtinių Tautų biuro ir kitų tarptautinių organizacijų Ženevoje vadovas ambasadorius Andrius Krivas padėjo gėlių prie signataro kapo, signataras buvo pagerbtas tylos minute ir sugiedotu Lietuvos himnu. J. Šaulys visą

Ambasadorius Andrius Krivas padeda gėles prie signataro Jurgio Šaulio kapo. Gintarės Sargūnaitės nuotrauka.

gyvenimą tikėjo, jog dar turės galimybę grįžti į laisvą Lietuvą. Šįkart laisva Lietuva aplankė jį.

Nepriklausomybės Akto signatarų, gyvenusių Lugane, minėjimas virto viso miesto švente, kai Vilniaus universiteto merginų choras „VIRGO“ sukviėtė visus į iškilmingą koncertą pačiame Lugano centre esančioje Šv. Antonio (Šv. Antano) bažnyčioje. Kamerinė aplinka, puiki akustika, profesionalus chorisčių atlikimas ir nepakartojamas repertuaras skraidino į aukštumas klausytojų mintis ir maloniai glostė sielas. Po koncerto Šv. Antonio bažnyčioje tiek iš šventės dalyvių, tiek iš užsukusių muzikos

pasiklausyti luganiečių pasklido austringų aplovismentų banga.

Šventę vainikavo LR ambasados Berne surengtas priėmimas, kurio metu ambasadorė Valentina Zeitler padėjo tautiečiams už signatarų atminimo saugojimą ir puoselėjimą Šveicarijoje, Italijoje ir Lietuvoje, ir kur išgirstais prisiminimais apie signatarus iš savo tėvų, senelių ar prosenelių lūpų dar pasidalijo abiejų Šaulių giminaičiai. Nors pavardės sutampa, tačiau tiesioginio giminystės ryšio tarp signatarų nėra. Vis dėlto abu yra kilę iš to paties Lietuvos krašto: Jurgis Šaulys gimė Balsėnuose, Švėkšnos valsčiuje, o Kazimieras Steponas - tame pačiame Švėkšnos valsčiaus Stemplių kaime.

Šie atsiminimai tikriausiai tapo jaučiausia visos šventės dalimi. Jie nors trumpam leido visiems prisiliesti prie sudėtingo ir liūdnio laikotarpio, kuris ne vienam tėra tik sausos istorijos puslapis. Tačiau tai, ką pasakojo giminaičiai Ramutė Kazlauskienė ir Vytautas Lygnugaris, palietė širdis, graudino ir brandino begalinį pasididžiavimą, jog dabar ir tu esi tos istorijos dalimi.

Tad kai kitą kartą atvyksite į Luganą, ne tik pasigrožėkite ežero vaizdais, bet ir apsilankykite brigitečių svečių namuose (Casa St. Birgitta, Via S. Calloni 14). Jos mielai palydės jus prie prelato K.S. Šauliui skirtos atminimo lentelės. O tada atiduokite pagarbą diplomatai J. Šauliui, užsukdami į jo amžino poilsio vietą Castagnolos kapinėse. Savo tautos didvyrių paminėti nevalia.

Kelionė, kuri ilgam išliks mano atmintyje

GINTARĖ SARGŪNAITĖ

1918 m. Lietuvos Nepriklausomybės Akto signataro dr. Jurgio Šaulio provaikaitė

Džiaugiuosi, kad šiais metais, vasario mėnesį dalyvausiant įvairiuose renginiuose, skirtuose Vasario 16-ajai paminėti, susipažinau su Šveicarijos lietuvių bendruomenės pirmininke Jūrate Caspersen. Ji mane ir mano senelį (Jurgio Šaulio giminaičius) pakvietė į Luganą, kur spalio 7 d.

vyko lietuvių bendruomenės organizuojamas 1918 m. Nepriklausomybės Akto signatarų, gyvenusių ir veikusių Šveicarijoje: prelato Kazimiero Stepono Šaulio ir dr. Jurgio Šaulio atminimo pagerbimo renginys, skirtas Lietuvos valstybės atkūrimo 100-mečiui. Su didžiausiu malonumu priėmėme šį kvietimą. Juolab, kad artimiausiuose mūsų planuose buvo noras nuvykti į Šveicariją, Lugano miestą, aplankyti dėdės ir prosenelio dr. J. Šaulio kapą.

Tad į kvietimą atsiliespė 12 giminaičių (10 iš Lietuvos ir 2 iš Švedijos).

Atskridus į Bergamo oro uostą spalio 6 d., mus pasitiko mikroautobuso vairuotojas, kuris nuvežė į Luganą, į brigitečių vienuolių svečių namus Casa Santa Brigitta, kur apsistojome. Kadangi atvažiavome vėlai, apie pirmą valandą nakties, mus įsileido ir į kambarius palydėjo pati Jūratė - viena iš pagrindinių minėto renginio organi-

zatorių. Išaušus rytui, visų svečių, tarp jų ir mūsų, laukė bendri pusryčiai. Visos viešnagės metu valgėme kambaryje, kuriame iki mirties gyveno prelatas Kazimieras Steponas Šaulys. Atsisėdus prie stalo apėmė neapsakomas jausmas, kad šiame kambaryje prieš keliasdešimt metų susitikdavo abu Šauliai.

Pats renginys buvo apsuptas didžiulės pagarbos, susikaupimo ir meilės. Nuvykus į Lugano mieste esančias Castagnolos kapines ir nuėjus prie dr. Jurgio Šaulio kapo, apėmė toks didis jausmas, kad esu šalia jo, galiu nors taip prisiliesti prie man artimo. Padėjome gėles, uždegėme žvakutes ir sugiedojome Lietuvos valstybės himną. Prisipažinsiu, dar nesu mačiusi tokio susikaupusio ir susimąšciusio savo senelio. O ir pažvelgus į kitus giminių, daugelio akyse pamačiau besikaupiančias ašaras. Tai buvo jaudinanti akimirka.

Pagerbę prosenelio atminimą išvykome į St. Antonio bažnyčią, kur klausėmės specialiai šiam renginiui Vilniaus Universiteto merginų choro „Virgo“ atliekamų dainų, kurios buvo skirtos signatarų garbei. Vakare dalyvavome priėmime, kurį surengė LR ambasadorė Šveicarijoje Valentina Zeitler. Nuoširdus, betarpiškas bendravimas leido pasijusti lyg būčiau namuose, tarp savų. Tik išėjus į lauką ir pažvelgus į Šveicarijos Alpių kalnus buvo aišku, kad čia taip labai tolimas ir kartu artimas Luganas.

Sugrįžus į svečių namus išgirdau labai gražią muziką, kuri buvo atliekama pianinu. Ši muzika sklido iš

holo. Ją atliko mano pusseserė Emilė iš Stoholmo. Prisėdau pasiklausyti, netrukus atėjo senelis, o vėliau ir visi mano giminaičiai. Klausėmės muzikos ir senelio pasakojimo apie savo dėdę Jurgį Šaulį. Vėliau prisijungėme prie prelato Šaulio giminių. Nors nesame giminės, bet galiu drąsiai sakyti, kad bendravimas su jais yra toks pat artimas.

Kitą dieną dar kartą nuvykome į Castagnolos kapines ir aplankėme dėdės, senelio ir prosenelio Jurgio Šaulio kapą. Atminimui pasidarėme kelias nuotraukas. Paskui nuėjome į

*Česlovas Tarvydas Castagnolos kolumbariume prie Jurgio Šaulio kapo.
Autorės nuotrauka.*

netoliese esančią šv. Jurgio bažnyčią, kurioje J. Šaulys su žmona Mafalda Salvatini sekmadieniais meldavosi. Žemiau nuo bažnyčios šventoriaus, prie pat ežero matėsi namas, kuriame Šauliai gyveno. Dar kartą padėkoję už sudarytą galimybę mums čia atvykti, atsisveikinome su Jūrate.

Lugane viešėjome dar dvi dienas. Aplankėme daug žymių vietų: paplaukiojome po Lugano ežerą, pakilome į San Salvatore kalną ir pabuvome „Miniatūrinės Šveicarijos“ parke. Spalio 10 d. rytą atsisveikinome su nuoširdžiomis vienuolėmis ir palikome Luganą. O jis mums liko toks mielas ir artimas, nežiūrint to didelio atstumo.

Grįžus į Lietuvą pasidalinau neišdildomais įspūdžiais su artimaisiais. Po kelių dienų iš senelio ir manęs ėmė interviu vietinė ir Vilniaus žiniasklaida. Kelios Vilniaus gimnazijos prašė papasakoti apie Šveicarijoje vykusį renginį ir nuotraukų. Džiugu, kad mūsų viešnagė susidomėjo tiek daug žmonių.

Pastaruoju metu sulaukiu klausimo, kokią reikšmę mano gyvenime užima Jurgio Šaulio atminimas? Taip, dabar jis mano gyvenime užima svarbią vietą, tapo dalimi mano veiklos; dirbdama Gargždų krašto muziejuje vedu moksleiviams ir jaunimui edukacinius užsiėmimus, kuriuose pasakoju apie prosenelio dr. Jurgio Šaulio gyvenimą ir veiklą tuo laikotarpiu.

Aš didžiuojuosi, kad mūsų giminėje gyveno ir veikė toks garbingas žmogus, kuris prieš 100 metų dalyvavo kuriant mūsų valstybę.

Švenčiame Lietuvos valstybės atkūrimo 100-metį

RAMUTĖ KAZLAUSKIENĖ

(ŠAULYTĖ), prelato Kazimiero Stepono Šaulio sūnėno Juozo duktė

Š.m. spalio 7 d. Lugane įvyko 1918 metų Nepriklausomybės Akto signatarų, gyvenusių ir veikusių Šveicarijoje: prelato Kazimiero Stepono Šaulio ir dr. Jurgio Šaulio atminimo pagerbimo renginys, skirtas Lietuvos valstybės atkūrimo 100-mečiui. Šveicarijos

lietuvių bendruomenė, pradėjusi švęsti šią svarbią datą, pasidžiaugė, kad šioje šalyje gyveno net du signatarai.

Kadangi esame plačios Kazimiero Šaulio giminės atstovai, maloniai priėmėme Šveicarijos lietuvių bendruomenės ir LR ambasados Berne kvietimą dalyvauti šioje šventėje, tuo labiau, kad minėjimas vyko Santa Brigitta vienuolyne, kur mūsų dėdė

Kazimieras (taip buvo vadinamas mūsų šeimoje ir visoje giminėje) gyveno devyniolika prasmingo gyvenimo metų. Nors nemažai giminaičių esame čia buvę, kai prieš šešis metus dėdės kambaryje buvo atidengta atminimo lenta, tačiau šios svarbios misijos proga vėl atvykome čia, kur mums brangus žmogus gyveno, kūrė, meldėsi koplytėlėje, vaikščiojo vienuolyno takeliais ir gėrėjosi gražia Lugano

*Prelato K.S. Šaulio giminės: Vytautas ir Sonata Lygnugariai, Silvija Kondrotienė, Ramutė Kazlauskienė ir Laura Pugžlienė.
„Dėdės Kazimiero kambaryje“.
Lauros Pugžlienės nuotrauka.*

gamta. Nors savo giminaičiams rašydavo, kad yra prižiūrimas rūpestingų ir švelnių vienuolių seserų, bet labai ilgėjosi savo Tėvynės, tėviškės Stempliuose ir išblaškytų savo artimųjų.

Susitikimo metu buvo labai malonu susipažinti su nuoširdžia LR ambasadore Berne Valentina Zeitler ir Šveicarijos lietuvių bendruomene, vėl susitikti su renginio siela – bendruomenės pirmininke Jūrate Caspersen bei pabendrauti su atvykusiais signataro Jurgio Šaulio giminaičiais. Nors Kazimieras ir Jurgis Šauliai nebuvo giminės, bet jie buvo artimi ir labai geri prieteliai, todėl ir mes, jų giminaičiai, nuoširdžiai bendraujame ir dalyvaujame vieni kitų renginiuose ir įvairiuose paminėjimuose.

Šimtas ačiū už surengtą nuostabią šventę, prasidėjusią Šv. Mišiomis vienuolyno koplytėlėje signatarų atminimo pagerbimo minėjimu, jaukiu pasibuvimu mūsų dėdės Kazimiero kambaryje ir apsilankymu dr. Jurgio Šaulio amžinojo poilsio vietoje – kapinių kolumbariume. Taip pat, buvo malonu pasiklausyti Vilniaus universiteto merginų choro „Virgo“ atliekamų kūrinių Lugano bažnyčioje. Miela širdžiai, kad į šios šventės organizavimą buvo įtraukti ne tik aktyvios ir patriotiškos lietuvių bendruomenės nariai ir ambasados atstovai, bet ir jų šeimų nariai. Tai tikras pavyzdys, kaip reikia puoselėti lietuviybę užsienyje. Tėvai įskiepijo mums meilę ir pagarbą Tėvynei, tai ir mūsų pareiga perteikti tai savo ateities kartoms. Džiugu, kad į signatarų paminėjimą atvyko ir mūsų atžalos, mūsų jaunoji karta, kuri noriai įsijungė ir aktyviai

dalyvauja kartu su savo atžalėlėmis svarbiuose šalies įvykiuose ir valstybinių švenčių minėjimuose.

Turime kuo didžiuliotis, bet tuo pačiu privalome gyventi ir elgtis taip, kad nebūtų gėda pažvelgus atgal. Svarbiausia, kad ne tik mūsų karta, bet ir mūsų vaikai bei vaikaičiai gyventų laisvoj Lietuvoj ir kad niekada nebereiktų susigrąžinti vėl atkurtos Nepriklausomybės.

Dėdės Kazimiero mokslo draugas Kauno kunigų seminarijoje žymusis Maironis rašė:

Gražu, kai pavasaris, griaudamas ledą,
pažadina gamtą skaisčiais spinduliais,
Gražiau, kai didvyriai, mylėdami veda
Tėvynę naujais atgimimo keliais.
/Jaunoji Lietuva/

Kokie prasmingi žodžiai ir kokie jie aktualūs šiandien, artėjant Lietuvos valstybės atkūrimo 100-mečiui.

Dalyvaujant 100-mečio minėjime jautėme didžiulį dėkingumą abiem signatarams – Kazimierui ir Jurgiui Šauliams ir norėjosi ištarti šiuos dėkingumo žodžius: Nors buvote atskirti nuo savo Tėvynės ir artimųjų, bet padarėte viską, kad mes būtume laisvi ir laimingi. Šiandien galime padėkoti Jums už nuveiktus darbus ir svarbų sprendimą, kurį priėmėte kartu su savo bendraminčiais prieš šimtą metų.

Nuoširdus ačiū nuostabaus renginio organizatoriams, kurių dėka dar kartą sugrįžom prie savo šaknų ir dar ilgai gyvensime šios šventės prisiminimais. Belieka ištarti - ...vardan tos Lietuvos vienybė težydi.

Castagnolos kolumbariume. Lauros Pugžlienės nuotrauka.

ČESLOVAS TARVYDAS

1918 m. Lietuvos Nepriklausomybės Akto signataro dr. Jurgio Šaulio sūnėnas

Kiekvienos tautos istoriniai įvykiai yra susiję su konkrečių žmonių veikla. Valstybės tauta turi gerbti tuos, kurie statė tautos pamatus, kurie pasiūkiojo tautos reikalams. Lietuvių tauta gerbia 1918 m. vasario 16 d. signatarus, gerbia visus tuos, kurie kovojo už Lietuvos Nepriklausomybę.

Lietuvos Respublikos Seimas dar 2012m. balandžio mėn. priėmė nutarimą „Dėl 2018 m. paskelbimo Lietuvos valstybės atkūrimo 100-mečio metais“. Nutarime siūloma paminėti ne tik žymias datas ir įvykius, kas vyko 100-mečio laikotarpyje, bet svarbiausia, prisiminti ir pagerbti, tuos herojus, kurie 1918m. vasario 16 d. paskelbė Lietuvos Nepriklausomybę ir stojo prie valstybės vairo.

Klaipėdos rajono savivaldybės meras savo potvarkiu 2013 m. balandžio 11 d. sudarė Vasario 16-osios Akto signataro, diplomato dr. Jurgio Šaulio atminimo įamžinimo komisiją. Komisija parengė projektą, kuriame numatytos priemonės, kurias reikės įgyvendinti iki Lietuvos valstybės atkūrimo 100-mečio:

- Veiviržėnų gimnazijai suteikti diplomato dr. Jurgio Šaulio vardą. Nuo 2013 m. gegužės mėn. Veiviržėnų gimnazija vadinama „Veiviržėnų Jurgio Šaulio gimnazija“.

- 2015 m. Klaipėdos rajono savivaldybė kartu su Lietuvos Nacionaliniu muziejumi išleido leidinį „Nepriklausomybės Akto signataras Jurgis Šaulys“ (autorius Vytautas Plečkaitis). Išleista 700 egzempliorių.

- 2017 – 2018 m. atnaujinti koplytstulpį, pastatytą signataro Jurgio Šaulio gimtinėje, sutvarkyti prie jo aplinką, atnaujinti takų dangą, atnaujinti tiltelį ir įėjimo į teritoriją vartelius. Prie pargindinių kelių pastatyti nuorodas. Darbai sėkmingai vykdomi.

- Balsėnų kaime ir Veiviržėnuose Jurgio Šaulio vardu pavadintos gatvės.

- Daugelį metų prieš vasario 16-ąją Lietuvos Respublikos prezidentūroje

ŠLB fotografijų parodos „Lietuvių Šveicarija“ viešnagės Lietuvoje 2017 m. birželio - gruodžio mėnesiais

JŪRATĖ CASPERSEN

Jau antrus metus ŠLB fotografijų paroda „Lietuvių Šveicarija“ keičia po Lietuvos miestus, miestelius ir kaimus, pasakodama apie Šveicarijos lietuvių pastangas nuo pat bendruomenės įsikūrimo iki šių dienų puoselėti tautinį tapatumą, skatinti nenutrūkstamus ryšius su gimtuoju kraštu ir kartu minėti Lietuvos valstybės atkūrimo 100-metį. Per praėjusį pusmetį paroda viešėjo septyniose vietovėse:

- Birželio 3 - 30 d. Tauragės rajono savivaldybės Birutės Baltrušaitytės viešojoje bibliotekoje.
- Liepos 5 d. - rugpjūčio 7 d. Panevėžio rajono Naujamiesčio kultūros centre – Dailės galerijoje.
- Rugpjūčio 16 d.- rugsėjo 1 d. Kuršių nerijos istorijos muziejuje Nidoje.
- Rugsėjo 16 d.- spalio 8 d. Šilutės r. Švėkšnos senjoje „Saulės“ gimnazijoje ir (nuo rugsėjo 25 d.) Švėkšnos viešojoje bibliotekoje.
- Spalio 12 - 30 d. Maironio lietuvių literatūros muziejuje Kaune.
- Lapkričio 4 d. - gruodžio 5 d. V. K. Jonyno galerijoje Druskininkuose.
- Gruodžio 10 – 31 d. Kauno Kristaus Prisikėlimo bazilikos parodų salėje.

Parodos pristatymas Nidoje. Editos Anglickaitės-Beržinskienės nuotrauka.

Nuo kelionės po Lietuvą pradžios 2016 m. vasarą paroda svečiavosi ir buvo pristatyta 13 rajonų 20 vietovių.

2017 m. vasaros sezoną paroda „Lietuvių Šveicarija“ pradėjo Tauragės rajono savivaldybės Birutės Baltrušaitytės viešojoje bibliotekoje ir ten buvo birželio 3-30 d. Ji buvo atidaryta Tauragės miesto šventės „Tauro ragas-2017“ įvairiausių renginių sukūryje ir taip įsijungė į miesto 510 metų jubiliejinę šventę. Visą savaitę vykusioje šventėje apsilankė per 15 000 tauragiškių, Lietuvos ir užsienio svečių, kurie aplankė daugiau kaip 40 kultūros ir sporto renginių, tarp jų - ir Šveicarijos lietuvių bendruomenės parodą.

Lietuvos Valsybės dienos išvakarėse, liepos 5 d., ŠLB paroda „Lietuvių Šveicarija“ buvo atidaryta Panevėžio rajono Naujamiesčio kultūros centre

- Dailės galerijoje. Ką tik buvo pasibaigęs pasaulio kraštų Lietuvių bendruomenių pirmininkų suvažiavimas, vykęs netolima Bistrampolio dvare, tad susidomėjimas užsienio lietuvių gyvenimu nebuvo atslūgęs. Labai nustebino, kad lankantis su suvažiavimo dalyviais už keliasdešimties kilometrų senoje ir gražioje Krekenavos Švč. Mergelės Marijos Ėjimo į dangų bazilikoje, skelbimų lentoje pastebėjome skelbimą apie parodos „Lietuvių Šveicarija“ viešnagę šiame krašte ir kvietimą į pristatymą. Parodos mūsų fotografijose atidaryme koncertavo panevėžietė dainininkė Laima Česlauskaitė. Jos atliekamos dainos tarp Alpių vaizdų nutiesė tiltą tarp Lietuvos ir Šveicarijos, sujungė tautiečius, gyvenančius toli vieni nuo kitų, bet švenčiančius tą pačią Valstybės dieną ir mininčius tą pačią valstybės atkūrimo 100-mečio sukaktį.

organizuojama 1918 m. Nepriklausomybės Akto signatarų pagerbimo ceremonija. Per ją prezidentas signatarų giminėms įteikia gėlių puokštes, kurios padedamos ant signatarų kapų arba jų gimtinėse.

- 2016 m. gegužės 18 d. Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga, Tuskulėnų rimties parko memorialiniame komplekse surengė konferenciją 1918 m. vasario 16-osios signatarų ir

kitų Lietuvai žymių žmonių atminimui. Konferencijoje buvo pristatyta Vytauto Plečkaičio knyga „Nepriklausomybės Akto signataras Jurgis Šaulys“.

- Tų pačių metų gegužės 23 d. tokia konferencija surengta Kaune Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių salėje. Šioje konferencijose teko kalbėti ir man. Ją organizavo buvusi LR Seimo narė Vincė Vaidevutė Margevičienė.

- 2018 m. vasario 16 d. Lietuvos Nepriklausomybės 100-metį minėsime „Veiviržėnų Jurgio Šaulio gimnazijoje“. Gimnazija su kultūros centru ir bažnyčia šią garbingą šventę pirmą kartą švęs kartu. Šventė prasidės gimnazijos aktų salėje, baigsis bažnyčioje. Gauta iš prezidentūros gėlių puokštė po šv. Mišių bus nuvežta į Jurgio Šaulio gimtinę.

Vasaros pabaigoje rugpjūčio 16 d. – rugsėjo 1 d. „Lietuvių Šveicarija“ buvo eksponuojama lankėsi Kuršių nerijos istorijos muziejuje Nidoje. Į parodos pristatymą atvyko nemažas būrys vietinių ir Neringoje atostogaujančių kultūros žmonių. Savo apsilankymu Šveicarijos lietuvius pagerbė Neringos garbės pilietis, buvęs miesto meras, o dabar LR Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės komisijos pirmininkas Antanas Vinkus, kuris negailėjo parodai ir jos rengėjams šiltų pagyrimo žodžių. Tarp lankytojų buvo Lietuvos ir Šveicarijos istorinius ryšius tiriantis istorikas, LDK instituto direktorius Rūstis Kamuntavičius su savo keturių vaikučių šeima. Įsimintina viešnagė tuo, kad fotografijos muziejuje buvo sukabintos paralelinėmis horizontaliomis ir vertikalėmis kolonomis. Muziejaus darbuotojos ir fotografės Editos Anglickaitės-Beržinskienės meistriškai išdėliotos fotografijos pagal autorius, o ne pagal temas, darė ekspoziciją labiau panašią į dalyvių autorių darbų pristatymą. Tuo buvo sudaryta galimybė kiekvieną jų trumpai pristatyti. Džiugu buvo ir tai, kad lankytojai fotografijose atpažinę savo mokyklų ar studijų laikų draugus, domėjosi jų gyvenimu ir veikla Šveicarijoje.

Rugsėjo mėnesį paroda lankėsi 1918 metų Nepriklausomybės Akto signataro prelato Kazimiero Stepono Šaulio gimtajame krašte, kur rugsėjo 16 d. Švėkšnoje buvo Lietuvos valstybės atkūrėjui atidengtas paminklas. Paminklo atidengimo iškilmės prasidėjo mokslinė konferencija, skirta prelatui K.S. Šauliui. Ji vyko jo vardu pavadintoje Švėkšnos „Saulės“ gimnazijos aktų salėje. Pranešimą apie signatarą K.S. Šaulį skaitė monografijos apie jį autorius istorikas Algimantas Katilius, Lietuvos nacionalinio muziejaus direktorė Birutė Kulnytė, Telšių vyskupas dr. Jonas Boruta SJ. Apie prelato paskutinius 19 gyvenimo metų praleistus Šveicarijoje pasakojo ŠLB pirmininkė J. Caspersen. Pranešime „Prel. Kazimieras Steponas Šaulys emigracijoje – moralinė tremtinių atrama“ buvo apžvelgta prelato pasitraukimo iš Lietuvos aplinkybės, laikinas apsistojimas Vienos ir Miun-

ŠLB paroda Veiviržėnuose

cheno vienuolynuose, iki 1945m. prelato atvykimas į Einzydelno benediktinų vienuolyną Šveicarijoje. Iš čia dar tais pačiais metais K.S. Šaulys persikėlė į Luganą, kur iki pat mirties 1964 metais prižiūrimas ir pats patarnaudamas gyveno Brigitiečių ordino vienuolyne. Prelato Šaulio atvykimu į Šveicariją labai didžiavosi lietuviai tremtiniai. Beveik kiekviename 1951-1953 metais išleistų „Šveicarijos lietuvių žinios“ numeryje randama žinių apie prelata Šaulį. Į prelato atminimo pagerbimo šventę Švėkšnoje Šveicarijos lietuviai atvežė dovanų – ŠLB fotografijų parodą „Lietuvių Šveicarija“, kuri buvo eksponuojama „Saulės“ gimnazijos foje. Ją aplankė ne tik konferencijos dalyviai, bet ir daugelis paminklo atidengimo šventėje dalyvavusių svečių. Po savaitės paroda persikėlė į Švėkšnos viešąją biblioteką ir ten viešėjo iki spalio 8 d.

2017 m. spalio 11d. Maironio lietuvių literatūros muziejuje Kaune vyko tarptautinė mokslinė-praktinė konferencija «Gimtoji kalba: išlaikyti, gražinti, skleisti...», kurioje dalyvauti buvo pakviesti ir pranešėjai iš užsienio. Šveicarijos lietuvių bendruomenės pirmininkė skaitė pranešimą „Gimtosios kalbos puoselėjimas ir tapatybės išlaikymas Šveicarijos lietuvių bendruomenėje“, o po konferencijos dalyviams pristatė bendruomenės fotografijų parodą „Lietuvių Šveicarija“, kuri ir vaizdais atskleidžia, kokiais būdais užsienyje gyvenantys lietuviai palaiko savo tautinį tapatumą ir puoselėja savo kalbą ir kultūrą. Tai ir knygų leidyba gimtąja kalba, ir mūsų tautos šviesuolių, buvusių Šveicarijoje, įamžinimo lentos, ir litu-

anistiniai darželiai-mokyklėlės, Lietuviškos knygos klubas, šventiniai susibūrimai, ir net tarptautinė Lietuvių kalbos konferencija 2008m. per tris Šveicarijos universitetus su 24 mokslininkais baltistais iš 10 pasaulio šalių.

Paroda Maironio muziejuje buvo eksponuojama iki spalio pabaigos. Kadangi spalio yra Maironio gimimo mėnuo, o ŠLB parodoje yra fotografijos iš mūsų tautos dainiaus atminimo įamžinimo prie Keturių kantonų ežero, tai parodą aplankė nemažas būrys Lietuvos jaunųjų maironiečių, susirinkusių į metinį suvažiavimą Kauno Maironio universitetinėje gimnazijoje.

Nuo lapkričio 4 d. iki gruodžio 5 d. paroda svečiavosi Druskininkuose, V. K. Jonyno galerijoje. Lietuvių išeivio grafiko, tapytojo, skulptoriaus, vitražų kūrėjo Vytauto Kazimiero Jonyno (1907-1997) galerijoje, į parodos pristatymą susirinko apie keturias dešimtis žmonių. Galerijos vadovė Regina Stankevičienė prieš parodos atidarymą nužvelgusi susirinkusius pakuždėjo, kad tiek ir tokių parodų lankytojų nedažnai susirenka. Ir iš tiesų, susidomėjimas ir klausimai rodė auditorijos dėmesį Šveicarijai ir joje gyvenusių ir gyvenančių tautiečių veiklai. Druskininkų savaitraštis „Druskonis“ straipsnyje „Šveicarija Druskininkuose“ (2017 m. lapkričio 10-16 d. Nr. 45, psl.12) rašė, kad fotografijos paroda „Lietuvių Šveicarija“ su išsamiais nuotraukų aprašais yra „talpi tiek istoriniu, tiek geografiniu, tiek meniniu pažinimu, kuris vienija dviejų mažų šalių žmones ir jų likimus“, o Šveicarijos lietuvių bendruomenės pirmininkei „be jokių abejonių, pavyko įtikinti, jog Lietuvą svariai kuria ir užsienio lietuviai“. Bet juk tai ir yra Šimtmečio parodos ir pristatymų tikslas!

Adventiniu laikotarpiu paroda Mons. Vytauto Grigaravičiaus kvietimu svečiuojasi Kauno Kristaus Prisikėlimo bazilikos parodų salėje. Parodos pristatymas papildys bendruomenei – gruodžio 10 d. po sekmadieninių Šv. Mišių.

Rimutės Balnienės kūrybos paroda Lietuvos valstybės atkūrimo 100-mečiui

JŪRATĖ CASPERSEN

2017 m. rugsėjo 22-24 d. Cūge (Zug), Altstadthalle galerijoje vyko tapytojų ant šilko darbų paroda, pavadinta „Kontraste“, kurią organizavo Šveicarijos tapytojų ant šilko asociacija „Swissilkers“. Tarp Šveicarijos menininkių - ir ŠLB narė Rimutė Balnienė. Parodos dalyvio prisistatyme Rimutė paskelbė, kad ši jos kūrybos ekspozicija yra skirta Lietuvos valstybės atkūrimo 100-mečiui paminėti.

Rimutė Šveicarijoje gyvena tik truputį daugiau, nei ketveri metai, bet atrodo sėkmingai suradusi save ir sau tinkamą aplinką.

Keletas klausimų Rimutei Balnienei:

Šveicarijos lietuviai nuo pat Jūsų apsigyvenimo Šveicarijoje daugiau pažįsta Jus iš parodų. Tapyba – Jūsų laisvalaikis, hobis ar pagrindinis užsiėmimas?

Ilgą laiką tapyba buvo mano hobis, bet kada baigiau savo profesinę karjerą medicinoje, tapyba tapo mano gyvenimo būdu. Tai mano aistra, džiaugsmas, svajonės išsipildymas. Tapiau nuo vaikystės, bet medicina buvo atėmusi visą laiką, tad sugrįžau prie tapybos tik po 40 metų.

Kur mokėtės tapybos? Kas buvo Jūsų mokytojai?

Šveicarijoje mokiausi įvairių tapybos technikų, tarp jų- akvareles, akrilo, kaligrafijos, portretų ir kt. pas du garsius, savo mokyklą sukūrusius, šveicarų dailininkus – Erwin Eggmann ir Peter Leutwyler. Pas pastarąjį meninką dar ir dabar mokausi. Mes tapome geri draugai. Supratau, kad nebūtinai turi baigti dailės akademiją, kad išmoktum tapyti. Kur kas geriau yra mokytis tiesiogiai iš kuriančio menininko. Savo gyvenimą pasukau kardinaliai į tą pusę, kur visada norėjau būti, todėl esu be galo laiminga.

Kokiose parodose Šveicarijoje jau teko dalyvauti?

Rimutė Balnienė prie savo darbų parodoje.
Asmeninio archyvo nuotrauka.

Kiekvienam menininkui yra labai svarbu savo kūrybą parodyti kitiems. Mano pirmasis prisistatymas Šveicarijoje buvo 2013 m. Ciuricho - Wollishofeno (Zurich Wollishofen) galerijoje „Galerie-atelier 497 kunst am see“.

2015 m. buvau pakviesta į Šveicarijos lietuvių bendruomenės 50-mečiui skirtą parodą Baden'o meno galerijoje „Anixis“.

2016 m. sekė didelis projektas „Susiitikimai“ Glattpark'e. Laimėjus konkursą patekau į trijų dalių projektą. Pirmojoje dalyje – laimėjusio paveikslų plakatas buvo eksponuojamas atviroje erdvėje ant sienos Glattpark'e kartu su kitų 60 dalyvių plakatais. Šis projektas tęsiasi iki šiol. Antroje dalyje - laimėjęs paveikslas dalyvavo dvejose parodose „Forum“ galerijoje Glattbrugg'e ir Dorf-Traff galerijoje Opfikon'e.

Ši Swissilkers.Spin asociacijos narių paroda Cūge (Zug) – jau ketvirtoji.

Dar šiuo metu keletas mano paveikslų yra demonstruojami vaikų pramogų centre „Formel Fun“ Ciuriche. Visose parodose, išskyrus paskutinę Cūge, dalyvavau su tapybos akrilu ant drobės darbais.

Kaip sekėsi integruotis į šveicarų menininkų organizacijas?

Tai pavyko kažkaip savaime, net be didelių pastangų. Po laimėto konkurso ir parodų susipažinau su šveicarais dailininkais, kurie aplankė mano parodas. Jie ir pasiūlė man įstoti į šveicarų dailininkų asociaciją. Su tapyba ant šilko buvo kiek kitaip. 2014 m. Ciuriche suorganizavau savo tapybos ant šilko seminarą - dirbtuves. Kvietimą į jį pastebėjo viena šilko tapytoja ir pranešė asociacijos prezidentei. Ji netrukus iš Berno aplankė mane ir pasiūlė įstoti į jų asociaciją ir į SPIN (JAV) gretas, nes esą tokios taisyklės. Taip aš ir tapau oficiali tapytoja ant šilko. Kiekvieną ketvirtadienį mes renkames dailininkės Gitte Bachmann studijoje ir drauge tapome. Ji mūsų mokytoja. Ši Ciuricho kantone gyvenanti apie 10 narių grupelė gyvuoja jau apie trisdešimt metų. Aš prie jų prisijungiau 2014 -aisiais.

Ar kuo nors skyrėsi ši tapybos ant šilko paroda nuo kitų bendrų parodų, kuriose Jums teko dalyvauti? Kaip ši paroda buvo sutikta lankytojų?

Cūge buvo pirmą bendrą šilko tapytojų parodą per visą asociacijos gyvavimo istoriją. Kadangi aš esu asociacijos narė, man buvo suteikta galimybė šioje parodoje dalyvauti. Be to, pasak asociacijos prezidentės, mano dalyvavimas davė parodai tarptautiškumo atspalvį. Aš jaučiuosi pripažinta savo kolegų, o taip pat sulaukiau nemažo lankytojų susidomėjimo mano darbais.

Savo prisistatyme parodos lankytojams teigėte, kad savo darbais norite paminėti Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmetį. Kuo Jums ši data svarbi? Kaip „Swissilkers“ asociacijos nariai sutiko tokį Jūsų norą?

Man iš tiesų buvo garbė šveicarams priminti, kad Lietuva švenčia atkurtos valstybės jubiliejų. Labai myliu Lietuvą, todėl jaučiuosi laiminga galėdama nors kiek prisidėti prie jos garsinimo. Ši mano norą kolegų priėmė pagarbiai. Juk ir kiekvienas šveicaras taip pat labai didžiuojasi savo šalimi.

Tradicinė Advento šventė Berne

ŠLŽ INFORMACIJA

Išįmetę ŠLB Advento šventę gruodžio 2 d. Berne vėl susirinko rekordinis skaičius vaikučių su tėveliais. Paulus bažnyčios parapijos salės sienos poškėjo nuo daugiau nei 120 lietuvių, triūsiančių puošiant eglutę, liejant žvakes, vaišinantis lietuviškais skanumynais ir laukiant Kalėdų senelio su didelėmis dėžėmis dovanėlių iš Lietuvos. Laukti neprailgo, nes dvi mamytės (Nomeda Suter ir Diana Brunner) parodė mažiesiems lėlių teatro spektakliuką „Pagrandukas“, o atvykus ilgai lauktam svečiui, Ciuricho lituanistinio darželio-mokyklėlės mokinukai suvaidino spektaklį „Dangus griūva“. Kalėdų senelis neliko skolingas. Kiekvienam atnešė dovanų iš Lietuvos ir pagyrė kiekvieną, kuris stengėsi padėkluoti lietuviškai eilėraštuką ar dainelę padainuoti. Dėkojame Org. komitetui už šaunią šventę ir LR ambasadai Berne už Kalėdinę eglutę.

Dianos Brunner nuotraukose - įvairios Advento šventės akimirkos.

Kalėdinis susitikimas Berne

VILMA
KINČIŪTĖ KERN

Advento šventė mažiesiems lietuviams Šveicarijoje turi seną ir gilią tradiciją. O suaugusiųjų Kalėdinio susijimo iki šiol neturėjo.

Tad šiais metais ŠLB valdyba nusprendė surengti Kalėdinį susitikimą ir jį skirti Kalėdinei aukojimo akcijai "Išsaugokime Fribūro universiteto studentų draugijos „Lituania“ vėliavą".

Sulaukėme nedidelio tautiečių būrio iš įvairių Šveicarijos kampelių, bet neabejingų mūsų istorijai ir labai dosnių. Susitikimas prasidėjo visiškai ne pagal scenarijų. Dar prieš pasveikinimą aukų krepšelis pradėjo pildytis. Nuoširdžiausias AČIŲ visiems!

Prie mūsų kalėdinės nuotaikos net oras prisitaikė. Gruodžio 9 d. lėtai ir išdidžiai krentat didelėm baltom snaigėm nuostabioje Zunfthaus zum Mohren gildijos salėje, kalėdinės eglutės švieselių ir žvakių aplinkoje, prie lietuviškais patiekalais nukrauto stalo garuojant karštam vynui - šiltais ir jausiais pašnekesiais atsisveikino-

me su paskutiniu šiais metais Šveicarijos lietuvių bendruomenės renginiu.

Linkiu mums visiems geros sveikatos, daug gražių idėjų, prasmingų darbų, ramaus ir jaukaus Advento, linksmų Šv. Kalėdų ir laimingų Naujųjų metų!

Kalėdinis susitikimas Berne. Daniel Zbinden nuotrauka

Lituanistinis darželis-mokyklėlė Ciuriche „Pagrاندukas“

AGNĖ
ERICKSON

Lituanistinis darželis-mokyklėlė "Pagrاندukas" Ciuriche suburia pulką vaikų ir tėvelių iš Ciuricho ir aplinkinių kantonų. Jį lanko tiek maži, tiek didesni vaikučiai, jau mokyklinukai, mėgstantys linksną vaikų kompaniją dainuojant, šokant, rankdarbiaujant ir tiesiog žaidžiant kartu. Argi tai ne to reikia vaikui?

Mūsų šešiametės dvynės Julija ir Emilija pasišokinėdamos bėga į sekmadieninį susitikimą su lietuviais draugais, nes ten tiesiog malonu būti kartu, o mes džiaugiamės, nes čia jos lavina lietuvių kalbos žinias. Vaikus ypač džiugina muzikinė dalis, kur jie mokosi lietuviškų dainelių, šokių, ratelių ir žaidimų. Žinoma visada labai malonu sulaukti muzikos instrumentais grojančių muzikinės dalies vedėjų, tai sukelia nepakartojamą įspūdį ir įkvėpimą vaikučiams.

Didžiulis mūsų vaikų lietuviško susibūrimo tikslas - supažindinti ir

Danguolės Kappich nuotraukoje - vaikai ruošiasi spektakliui.

puoselėti lietuviškas tradicijas, švęsti šventes. Mūsų vaikus ypatingai žavi Vėlykos, kuomet visi kartu marginam margučius, žaidžiam margučių ride-nimo žaidimus, o kur dar Vėlykinės vaisės! Vasaros metu didžiausia ir laukiamiausia šventė - Joninės. Tuomet dauguma vaikučių iš "Pagrاندuko" susitinka Lozanoje parke prie ežero. Ten kiekvieną kartą linksmybės garantuotos! Bet iš visų didžiausia ir laukiamiausia šventė - Kalėdos! Vaikai kiekvienais metais su tėvelių pagalba rengia Kalėdinį vaidinimą. Šiais metais - tai pasaka "Dangus griūva".

Vaikai sužavėti kaukių, dekoracijų gaminiu ir, žinoma, mokosi žodžius, ruošiasi didžiam pasirodymui spektaklyje. Kalėdų senelis atneša vaikučiams lietuviškų dovanėlių, o stalai lūžta nuo lietuviškų vaišių. Advento šventė be abejonių palieka neišdildomą įspūdį mažiesiems. Jos jie pradeda laukti iškart po šventės.

Ačiū darželio-mokyklėlės "Pagrاندukas" vedėjams ir iniciatoriams už nuostabų darbą ir pagalbą, lavinant mūsų mažuosius lietuvaičius.

Šveicariškos Joninės Lozanoje

LINA
BENIULĖ

Švenčiant vieną populiariausių ir mėgiamiausių metų švenčių "Joninės Lozanoje", į Lozaną kasmet suvažiuoja vis daugiau ir daugiau linksmi nusiteikusių tautiečių ir ne tik jų...

Bet apie viską nuo pradžių.

Tik saulei patekėjus vietą užsiimti Vidy parke suskumba energingai nusiteikę mūsų draugiškos komandos sa-

vanoriai. Sustumdžius stalus užsiimtą teritoriją išlaikyti, kaip ir kasmet, yra iššūkis! Norinčių švęsti savo šventes parke ant ežero kranto netrūksta, bet komanda su patirtimi ir puikiai kasmet susitvarko su šia užduotimi, nors kartais ir ne visai lengvai...

Pastatyta kupolė bei šventės vartai papuošti ažuolo vainikais ir gėlėmis jau laukia šventės pradžios. Iškelus mūsų trispalvę ir ŠLB vėliavas aplinkinių akys staiga nukrypsta, o kas gi čia bus?

„O bus čia tikrai labai linksma“ - nugaristu lietuvaitę, vertėjaujančią smalsiam praeiviui, kurią, beje, vėliau teko

matyti žingsniuojant su gėlių vainiku ant galvos.

Kokia gi šventė be muzikos?! Jau keletą metų iš eilės mus linksmina ir nuo kojų nuvaro energingieji pasaulio Lietuvių bendruomenės puikiai pažįstami kapelos „Ratilai“ muzikantai. Jie suburia mus praeiti pro vartus, nusimazgoti rankas ir tik tada pradėti švęsti. Pasveikinami visi Jonai ir Janinos bei visi susirinkusieji.

Prasidėję žaidimai ir šokiai išjudina visus net ir patogiai įsitaisiusius ant savo atsineštų paklotų. Šoka visi, maži ir dideli. Abejingų nelieka. Užkautusius nuo polkos atvėsina gira,

lietuviškas alus bei kepta duona, kurią nuo pat ankstauro ryto kepė draugiška lietuvių komanda.

Žaidimai ir akmenėlių spalvinimas ypač sudomina mažuosius (suvažavusiųjų būta iš įvairių Šveicarijos kantonų). Nemažai jų savo aplinkoje kalba prancūzų, vokiečių, italų ar anglų kalbomis, bet čia juos jungia lietuvių kalba ir tai mus visus vienija!

Dalis atvykusiųjų apsistojo pas pažįstamus, viešbučiuose ar greta esančiame kempinge.

Oras, kaip visada, lyg užsakytas šiai šventei. Pasipuošusius firminiais - geltona, žalia, raudona spalvomis Lozanos Joninių marškinėliais tautiečius galima matyti iš labai toli. Draugiškai nusiteikę šnekučiuojasi, skrudina atsineštą maistą, maudosi krištoliniame Lemano ežere. Žavios lietuvių renkama pievų gėles ir pinasi vainikėlius, o mažieji leidžiasi į paparčio žiedo paiešką - tai jiems bene įdomiausia šventės dalis. Džiugu matyti mūsų tiek daug ir taip gerai leidžiančius laiką.

Kad ir pati ilgiausia metų diena, galiausiai ir ji baigiasi, o tada mūsų dalyviams įsijungia „antras kvėpavimas“. Užkurtas laužas sujungia mus į didžiulį ratą ir dar labiau suartina. Toliau šokam ir dainuojam, o drąsiausieji pagal senovės papročius šokinėja per laužą. Linksmybės tęsiasi iki vidurnakčio.

O kaip gi - jau tradicija tampančiu vien tik vyrų „Meškučių šoku“!? Mūsų šie tie stiprūs ir galingi, kad nuo jų šokių ir balsų visa giria ošia.

Joninių organizatoriai: (stovi) Lina Beniulė, Vilija Dabašinskiene, Jurgita Brazaitienė, Laima Tikuišienė, (klūpo) Arnas Kupšys, Virgilijus Tikuišis, Ramūnas Beniulis, (pirmoje eilėje) Laura Laucienė. Laimos Tikuišienės nuotrauka.

Patekęs mėnesienai virš apsupto kalnais nuostabaus Lemano ežero paleidžiame savo pintus vainikėlius į vandenį su žvakelėmis ir, stebėdami kaip jie tolsta, palydime akimis traukdami gerai žinomas ar primirštas lietuviškas dainas.

Ištvermingiausieji sulaukia ir krinčios rasos, nes Joninių naktis tokia trumpa...

Širdis džiaugiasi! Užmegsta ne viena draugiška pažintis ne tik tarp suaugusiųjų, bet ir tarp mūsų mažųjų jau metai iš metų ryšį tik stiprina.

Didžiausia padėka:

šventės organizatoriui Ramūnui Beniuliui už jo energiją, laiką ir dosnumą, Folkloro kapelai «Ratilai», kad išjudino visus, net ir pačius nerangiausius, Laimai Tikuišienei už nuotraukas, Virgilijui Tikuišiui už video filmą, Arnui Kupšiui už baro priežiūrą, pačioms nuostabiausios: Juliai Dugėlaiti už pagalbą užimant vaikus,

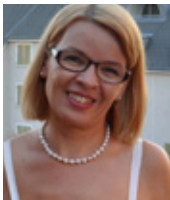
Laurai Laucienei už savo energiją, Vilijai Dabašinskienei už pagalbą visur, kur reikėjo, Jurgitai Brazaitienei, kad buvo ten, kur mums jos labiausiai trūko, Aleksandrui Nikiforovui, Rolandui Dabašinskiui ir Raimondui Zėkui už visus vyriškus darbus! Bei visiems, kurių galbūt nepaminėjome.

Be jūsų nebūtų buvę tokios šventės. Ačiū visiems dalyvavusiems!

Joninių akimirkos Laimos Tikuišienės nuotraukose.

X pasaulio lietuvių sporto žaidynėse - rekordinis dalyvių skaičius

DAINORA
JUSEVIČIŪTĖ

Birželio 30 d. - liepos 2 d. Kaune vyko X pasaulio lietuvių sporto žaidynės, skirtos Lietuvos valstybės atkūrimo 100-mečiui, Pirmosios Lietuvos tautinės olimpiados 80-mečiui ir 2017-iesiems, Sporto metams, paminėti.

Žaidynėse dalyvavo beveik 4000 dalyvių - rekordinis iki šiol žaidynėse dalyvavusių sporto mėgėjų skaičius. Iš užsienio atvykusių lietuvių sportininkų buvo beveik 1200 ir jie atstovavo 26 šalims. Didžiausios delegacijos buvo iš JAV ir Jungtinės Karalystės - beveik po 300 žmonių, įskaitant sportininkus, trenerius ir delegacijų vadovus. Žaidynėse sportininkai varžėsi 19 sporto šakų.

Labai džiugu, kad Šveicarijai atstovavo net 16 sportininkų! Palyginus su sporto žaidynėmis prieš keturis metus, kur dalyvavo tik 2 sportininkės iš Šveicarijos, šiomet iš tiesų buvo savotiškas rekordas. O planavusių dalyvauti buvo dar tiek. Mūsiškiai dalyvavo vyrų krepšinio, lauko ir stalo teniso, bouldingo, plaukimo ir šiaurietiško ėjimo sporto šakų varžybose.

Kaip ir IX pasaulio lietuvių žaidynėse, taip ir šiose Dominyka Jusevičiūtė plaukimo varžybose iškovojo sidabro medalį! Vienintelis medalis mūsų komandoje.

Labai ačiū visiems sportininkams, dalyvavusiems varžybose: už pastangas, išlaidas, ryžtą ir norą dalyvauti ir atstovauti Šveicarijos lietuvių bendruomenei. Ir, žinoma, gerai praleisti laiką! Kauno miesto gatvėmis buvo organizuota iškilinga šventės dalyvių eise-

na, kur Sporto halėje įvyko žaidynių atidarymo ceremonija, o po varžybų vyko visų dalyvių ir svečių šventinė vakaronė Combo klube.

Po žaidynių delegacijų vadovai dalyvavo forumo, kuriame buvo aptarti varžybų rezultatai ir pasirašyta Rezoliucija dėl kitų pasaulio lietuvių sporto žaidynių organizavimo. Forumo dalyviai nutarė kitas - XI pasaulio lietuvių sporto žaidynes organizuoti Druskininkuose 2021 m. liepos 1-4 dienomis ir iškilingai perdavė žaidynių vėliavą Druskininkų miesto merui Ričardui Malinauskui,

Ričardas Malinauskas padėkojo už suteiktą galimybę organizuoti kitas sporto žaidynes ir, pristatydamas Druskininkų miestą forumo dalyviams, paminėjo, kad miestas neseniai atšventė savo 223-ąjį gimtadienį. Per pastaruosius 14 metų nuo kurorto atgaivinimo turistų srautas išaugo daugiau kaip 8 kartus. Druskininkuose yra didelis ir įvairus maitinimo paslaugų pasirinkimas, aukšto lygio sveikatinimo ir gydymo paslaugos, geras susisiektis su didžiais Lietuvos miestais - kurortas nutolęs 125 km tiek nuo Vilniaus, tiek nuo Kauno. Druskininkai gali apgyvendinti 8154 žmones. Šiai dienai Druskininkuose yra geriausiai Lietuvoje išvystyta sporto infrastruktūra. Be pagrindi-

Autorės nuotraukoje - Dominyka Jusevičiūtė, plaukimo varžybose laimėjusi sidabro medalį!

nėms sporto šakoms reikalingų sporto salių, aikščių, takų ir aikštynų mieste ištisus metus veikia unikalūs žiemos pramogų kompleksas "Snow arena", 8 teniso kortai, šiaurietiško ėjimo 9 ir 7 km trasos, dviračių takai, kurių ilgis apie 60 km. ir tik 20 km už miesto yra 18 duobučių Vilkės golfo aikštynas. Be to, ateinančioms sporto žaidynėms numatoma įrengti stadioną su 8 bėgimo takais, šuolių sektoriumi ir tribūnomis 1500-2000 žiūrovų. Miestas turi sukaupęs didelę patirtį organizuojant daugybę tarptautinių sporto renginių.

Druskininkų miesto meras nuoširdžiai pakvietė visus sportuojančius pasaulio lietuvius dalyvauti 2021 m. sporto žaidynėse.

Per sporto žaidynių atidarymo šventę. Dalis ŠLB komandos: Jurgita Brazaitienė, Gustavas Brazaitis, Saulius Damčikas ir Jusevičių šeima - Dainora, Dominyka ir Vytis. Sauliaus Damčiko nuotrauka.

Tikimės, kad Šveicarijos lietuviai taip pat aktyviai įsitrauks į šią tautiečių bendruomeniškumą ir fizinį aktyvumą ir skatins po pasaulį pasklidusių lietuvių ryšius su Lietuva stiprinančią veiklą. Juk svarbiausia yra ne laimėti, o dalyvauti! JAV delegacijos vadovas pažadėjo į Druskininkus atsivežti net 500 sporto mėgėjų, o kaip bus pas mus? Juk po žaidynių - yra prieš žaidynes. Tad pradėdame ruoštis!

Šveicarijos lietuvių jaunimas

DOMINYKA
JUSEVIČIŪTĖ

2017 vasara. Sutapimas ar lemtis, bet universitete Lozanoje man apskaitą dėstė Simona iš Lietuvos. Po kelių pokalbių sutarėme, kad perimsiu jos ir kitų lietuvių pradėtą darbą – Šveicarijos lietuvių Jaunimo klubo koordinacinę veiklą.

Pirmasis mano oficialus prisistatymas įvyko liepos mėnesį Bistrampolio dvare, Panevėžio rajone, kur vyko Pasaulio Lietuvių Bendruomenių ir Jaunimo sąjungų pirmininkų suvažiavimas. Per kelias dienas pasisėmiau tiek motyvacijos ir patirties, kad įspūdziai neišdyla iki dabar. Nepabuvusi ten niekada nebūčiau sužinojusi, koks stiprus patriotizmo ir bendruomenės jausmas jungia lietuvius visame pasaulyje, ir kiek kartu įmanoma nuveikti. Susipažinus su jaunimo atstovais iš Australijos, Vokietijos, Švedijos ir kitų šalių nusprendžiau, kad tikrai noriu imtis šios veiklos.

Autorės nuotraukoje - Pasaulio Lietuvių Jaunimo sąjungų atstovai Bistrampolio dvare.

Tačiau viskas iš šono atrodo daug paprasčiau, negu yra iš tikrųjų. Šveicarijoje jaunimo (maždaug 16 ir 35 metų amžiaus) nėra tiek ir daug, be to, visi išsibarstę po visą šalį. Pabandžius surinkti visus į vieną Facebook grupę, padarius šiojią tokią apklausą, susidomėjimo buvo vis tik nemažai. Tad rugsėjo paskutinį savaitgalį suorgani-

zavau pirmąjį neformalų susitikimą Berne.

Buvome vos šešiese, tačiau nuo kažko juk reikia pradėti. Kalbėjomes apie gyvenimą Šveicarijoje, ateities planus ir norus. Aptarėme, ko visi norėtumėme iš šios bendruomenės. Buvo nuspręsta, kad bandysime susitikti maždaug kas mėnesį pagal galimybes ir tai darysime skirtinguose Šveicarijos miestuose. Taip bus galimybė ne tik susipažinti su naujais žmonėmis, bet ir geriau pažinti šalį.

Antrasis susitikimas įvyko spalio gale taip pat Berne. Sostinėje gyvenanti Asta mielai sutiko mums aprodyti ir kiek daugiau papasakoti apie šį miestą. Deja, šį kartą buvome tik tryse, bet tai mums nesutrukdė turiningai praleisti popietės. Aplankėme universitetą, parlamentą, pasivaikšiojome po rudenėjantį senamiestį.

Ateityje tikiuosi, kad jaunimo ratas plėsis. Tai mums duotų galimybę rengti didesnio masto renginius, bendradarbiauti su kitomis Pasaulio Lietuvių Jaunimo sąjungomis. Jeigu susidomėjote, mielai kviečiu prisijungti prie mūsų Facebook grupės „Šveicarijos Lietuvių Jaunimo Sąjunga“. fb.me/SveicarijosJaunimas

Dominyka Jusevičiūtė, Asta Protopopova, Dominyka Šeibokaitė, Eglė Vijolė ir Aistė Katkutė pirmojo susitikimo metu. Autorės nuotrauka.

Zoloturne pagerbtas Tado Kosciuškos atminimas

LR ambasadorė Berne
VALENTINA
ZEITLER

2017 m. spalio 15 d. Zoloturno (Solothurn) miesto gyventojai, svečiai iš Lenkijos ir Lietuvos, Šveicarijoje reziduojančio diplomatinio korpuso atstovai pagerbė žymaus kovotojo už įvairių tautų laisvę, 1794-ųjų metų sukilimo vado Tado Kosciuškos atminimą. Lygiai prieš du šimtus metų jis mirė šiame nedideliame Šveicarijos mieste. Lenkijos, Lietuvos, JAV ir Vokietijos delegacijos padėjo vainikus Zuchvilyje- pirmoje T. Kosciuškos palaidojimo vietoje. Kiek vėliau šis didvyris amžiną poilsio vietą rado Krokuvoje, Vavelio panteone. Tą pačią dieną vykusioje konferencijoje jos dalyviai prisiminė T. Kosciuškos nuopelnus, ilgą ir turiningą gyvenimo kelią. Mūsų ambasados iniciatyva Kosciuškos muziejui buvo įteiktas paveikslas, vaizduojantis Tado gimtąjį dvarelį, kuriame gimė ir praleido vaikystę. Išskilmės praėjo sklandžiai, be jokių didelių politinių ar organizacinių nesusipratimų. Lietuvos delegaciją, vadovaujamą Užsienio reikalų viceministro N. Germano, kiek nustebino pabrėžtina, viską nusitelbianči Lenkijos prezentacija. Po kelių dienų supratome kai kuriuos mūsų kaimynų tikslus ir siekius.

Niekada nemaniau, kad žmogus, negailėjęs savo jėgų kovoje už įvairių tautų laisvę, pripažintas JAV didvyriu, Prancūzijos garbės piliečiu, išdrįsęs su ginklu rankoje vadovauti 1794 m. sukilimui Lenkijoje ir Lietuvoje prieš galingą imperiją, gali šiais laikais tapti politinių intrigų įkaitu ir mėginimu šio garbingo žmogaus vardu susikrauti sau politinį kapitalą. Vandenį sudrumstė Lenkijos ambasadoriaus Berne aktyvūs pasisakymai socialiniuose tinkluose. Kame glūdėjo priežastis? Pasirodo, Baltarusijos diaspora prieš septynetą metų, pritarus Zoloturno valdžiai, nusprendė padovanoti miestui Tado Kosciuškos paminklą. Kas gi

nepatiko lenkams? Siūlomas užrašas: „Baltarusijos sūnui...“

Tadas Kosciūška iš tiesų gimė Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje, dabartinėje Baltarusijoje, vėliau gyveno ir veikė Lenkijoje, Prancūzijoje, JAV ir Šveicarijoje. Tačiau lenkai įsižeidė, kad baltarusiai, neva, nori pasisavinti jų nacionalinį didvyrį. Sudėtingiausioje padėtyje atsidūrė Zoloturno miesto taryba. Tarptautinis konfliktas atrodė neišvengiamas. Lenkijos ambasadorius dėjo visas pastangas, kad niekas iš užsienio šalių diplomatų nedalyvautų spalio 21 d. paminklo atiden-

Paminklas Tadaui Kosciūškai Zoloturno miesto parke (Baltarusijos amb. Berne archyvas)

gime. Renginio išvakarėse Zoloturno miesto prezidentas Kurt Fluri asmeniškai informavo mūsų ambasadą, kad kompromisas surastas – ant paminklo tebus Tado Kosciuškos pavardė ir tai, kad jį padovanojo Baltarusijos išeivių bendruomenė Šveicarijoje. Mano supratimu, konfliktui nebeliko jokio pagrindo. Kartu su lietuvių bendruomenės pirmininke Jūrate Caspersen nusprendėme dalyvauti renginyje. Tai įnešė keistą sumaištį į nepatenkintųjų baltarusių iniciatyvą gretas. Vis dėlto Lenkijos ambasadorius perdavė savo sveikinimą renginio dalyviams, jo atstovas padėjo nuostabią rožių puokštę prie naujojo T. Kosciuškos paminklo Zoloturno miesto parke. Šis iš pirmo žvilgsnio nedidelis incidentas paliko nemalonų kartėlį ir atvėrė daug gilesnes žaizdas: nenorėjimas dalintis „didvyriu“ su kitomis tautomis žadina svetimą XXI amžiui nacionalizmą, tarpusavio nesantaiką ir nenorą kartu spręsti šalyse esančias ekonomines, politines ir socialines problemas vieningoje Europoje. Baltarusiai taip pat iki galo „nepasidavė“ – prie paminklo iškėlė plakatėlį su užrašu: „Baltarusijos sūnui – Tadaui Kosciūškai“, tuo pačiu pademonstruodami ir savąjį nusistatymą. Tačiau tai jau nepakeitė bendros renginio atmosferos.

Rašydama knygą apie Tada Kosciūšką, ne kartą susimąsčiau: kokiai tautai priklauso šis žmogus? Išsamiai susipažinusi su jo gyvenimu, drįsau jį pavadinti Laisvės sūnumi. Būtent laisvės troškimas nurodė gyvenimo kelią, nuvedė į Šiaurės Ameriką, paskatino kovoti prieš galingą carinę imperiją. Nudžiugau supratusi, kad panašios nuomonės yra ir kai kurie Lietuvos istorikai. Egidijus Aleksandravičius yra pastebėjęs, kad lenkai savinasi Tada Kosciūšką savajam „panteonui“, o lietuviai vis trypčioja nenusprendę mi – jis lietuvis ar lenkas? Tačiau argi šiais laikais tai svarbu? Juk Tado Kosciuškos vadovaujamas 1794 m. sukilimas – tai kova už demokratines vertybes: laisvę, lygybę, pagarbą įstatymui, kurios priklauso mums visiems ir privalome jas kartu puoselėti ir saugoti.

Lietuva - vieno Šveicarijos miestelio labdaros mugėje

DANGUOLĖ
KAPPICH

Kas antri metai Uzwil miestelyje, Šveicarijos šiaurėje, organizuojamas ten gyvenančių tautų žmonių savo valstybių pristatymas. Geografija plati: Ispanija, Albanija, Irakas, Afganistanas, Japonija, Ekvadoras, Lietuva, Šveicarija ... iš viso 19 šalių atstovų.

Šiais metais gegužę mūsų šeima su kolega Jonu Zakaru jau antrą kartą pasiryžome miesteliui pristatyti Lietuvą. Nuo pat ryto dekoravome savo stalą ir kvietėme lankytojus ragauti lietuviško maisto. Kol lankytojai nedrąsiai žiūrėdami į šaltibarščių spalvą atsargiai juos ragavo ar vaišinosi lietuviškais saldainiais ir "Tinginio" pyragu, šeimininkai naudojosi proga papasakoti apie savo šalį, ką įdomu pamatyti ir aplankyti. Kadangi brošiūrų ir kitokios turistinės medžiagos nedaug turėjome, ne visiems galėjome po egzempliorių padovanoti.

Kol kitų tautų ir vietiniai svečiavosi pas mus, mes pakaitomis lankėme kitų tautų stalius: ragavome jų maisto, klausėmės jų pasakojimų apie savo šalį. Kai kurie buvo pasikvietę net meninius kolektyvus, tad buvo šokančių, dainuojančių ir grojančių įvairiais instrumentais.

Šis miestelio renginys visad turi ir labdarinę tikslą. Šiais metais supirkiautas pelnas buvo skiriamas vaikų namams Afganistane. Nors oras tą

savaitygalį nelepino – renginys buvo gausiai lankomas. Tokius renginius šveicarai mėgsta ir negaili aukų. Dažnai girdi tėvus aiškinant vaikams, kodėl yra svarbu solidarizuotis su kitais, paremti stokojančius. Tą dieną kilniam tikslui buvo surinkta apie 10 000 frankų. O mūsų šeimai buvo maloni galimybė susipažinti su mūsų miestelio įvairių tautybių gyventojais, jų valgiais, muzika, ir tuo pačiu - pristatyti Lietuvą. O svarbiausia - dar ir Afganistano našlaičiams padėti.

Autorės nuotraukoje - Lietuva Uzwil'io labdaros mugėje.

Konferencija „Moterys Šveicarijos darbo rinkoje; galimybės ir iššūkiai“

AISTĖ
LEHMANN

2017 m. rugsėjo 21d. Lietuvos Ambasadoje Berne įvyko renginys "Moterys Šveicarijos darbo rinkoje: galimybės ir iššūkiai". Renginio iniciatorėmis tapo trys lietuvės: Aistė Lehmann, Inesa Ehm ir Rita Meyer, dalyvavusios cfd Christlicher Friedensdienst (lietuviškai: Krikščionių taikos organizacija) Mentor programoje. Cfd yra nepriklausoma taikos

organizacija, įsikūrusi Berne, kuri, kaip ir daugelis pagalbos projektų, organizuoja projektą kvalifikuotoms imigrantėms Šveicarijoje. Cfd remia Berno kantonas ir Soroptimist International Šveicarijos moterų klubas. Projekto tikslas yra padėti aukštąjį išsilavinimą turinčioms imigrantėms greičiau integruotis į visuotinį Šveicarijos gyvenimą, politiką, vietinę darbo rinką, kultūrą ir tokiu būdu plėsti pažinčių ratą. Viena iš projekto užduočių buvo suorganizuoti viešą renginį.

Organizacijos grupė A. Lehmann, C. Alonso, I. Ehm, T. Zeresenay ir R. Meyer organizavo renginį daugeliui

moterų aktualia tema apie moterų padėtį Šveicarijos darbo rinkoje, kuri, deja, nėra džiuginanti. Grupei buvo aktualu sužinoti ir pareikšti šveicarių nuomonę, jų pasaulėžiūrą, įsigilinti, kaip reaguojama, kovojama ir susigyvenama su ne visiškai lygiomis moters teisėmis.

Į renginį buvo pakviestos trys gana skirtingos referentės: Nadine Masshardt (politikė, SP partijos viceprezidentė, istorikė, dviejų vaikų mama), Jacqueline Zesiger (verslininkė, ekonomistė, turinti daugiau nei 25 metų patirtį tarptautiniame personalo valdyme) ir Evelyne Maria Perego (al-

Seminaro organizatorės -lietuvaitės Aistė Lehmann (antra iš kairės), Inesa Ehm (trečia iš kairės) ir Rita Meyer (antra iš dešinės).

ternatyvios praktikos įkūrėja, netradicinės medicinos gydytoja, vieniša keturių vaikų mama). Anot J. Zessiger, Šveicarijos darbo rinkos problema yra kvalifikuotų darbuotojų trūkumas. Atsižvelgiant į statistiką Šveicarijoje, tose įmonėse, kurioms vadovauja moterys, kaip ir, beje, daugumoje kitų Europos šalių, ekonominė situacija yra geresnė nei vadovaujant vyrams. Nors moterys ir yra potencialus ekonomikos augimo šaltinis, tačiau jis vis dar nėra išnaudotas. Moterų, dirbančių vadovaujamą darbą Šveicarijoje, vidurkis siekia vos 10 %. J. Zessiger nesupranta, kodėl tiek mažai moterų siekia karjeros, juk kiekvienai yra suteikta galimybė, tačiau, anot jos, tai yra šveicarų požiūrio problema. Dažniausiai moterys pačios atsisako siekti karjeros.

Kiek kitokios nuomonės buvo N. Masshardt, kuriai atrodo, jog moterys Šveicarijoje susiduria su dideliu iššūkiu, siekdamas suderinti darbinę veiklą su pareigomis šeimai. Ji, kaip politikė, skatina siekti ilgesnių motinystės atostogų bei įteisintų tėvystės atostogų. Šveicarija yra vienintelė šalis visoje Europoje, kurioje tėvystės atostogos vis dar nėra oficialiai įteisintos! Nors tiek vyrai, tiek moterys, turintys vaikų, yra geri vadovai, ta-

čiau padėtis moterų atžvilgiu Nadine netenkina.

Atlikti tyrimai rodo, jog daug moterų įgyja aukštąjį išsilavinimą, bet jų potencialas nėra pakankamai išnaudotas. Pvz., 2016 m. 50.000 baigusių studijas moterų ir įgijusių aukštąjį išsilavinimą gimus pirmam vaikui nebegrįžta į darbo rinką. Kodėl? Moterys susiduria su įvairiomis Šveicarijos sistemoje kliūtimis: mažesnis nei vyrų atlyginimas, vos 14 savaičių trunkančios motinystės atostogos, vietos trūkumas bei kainos dydis vaikų priežiūros institucijose, taip pat, negalėjimu dirbti mažesniu etatu – visa tai priverčia jas nutraukti darbo santykius. Dažniausiai dėl prioriteto šeimai, gimus vaikams, moterys arba visiškai nutraukia karjerą, arba sumažina buvimą darbo rinkoje iki minimumo, taip sumažindamos ir savo finansinę padėtį (senatvės pensiją). Anot N. Masshardt lyčių balansas, moterų teisių panaudojimas ir palankesni įstatymai šeimoms galėtų prisidėti siekiant ekonominio augimo strategijos. Tačiau nevertėtų pamiršti, jog Šveicarija tuo klausimu dar labai jauna valstybė. Juk tik nuo 1971 m. moterims buvo suteikta teisė balsuoti. Tad tikėtis kažkokių kardinalių pokyčių, kaip, pavyzdžiui, dviejų metų motinystės atostogų, kaip kad

yra Lietuvoje, nevertėtų, nes pirma, tai atsiliieptų ekonomikos augimui, antra, pačių šveicarų požiūris tam prieštarautų.

E. M. Perego papasakojo, kaip jai sekėsi vienai užauginti keturis vaikus ir tuo pačiu sunkiai dirbti. Nepaisant kai kurių sistemos spragų, Evelynė džiaugiasi ir didžiuojasi savo šalies požiūriu ir nuolatiniu tobulėjimu, kadangi gali palyginti, kokia buvo sistema jai augant ir kaip ji metams bėgant keitėsi. Visos referentės priėjo bendros išvados, jog moterų padėtis darbo rinkoje priklauso ir nuo jų pačių noro, požiūrio ir organizacinių sugebėjimų, derinant šeimą ir karjerą.

Na, o mes, organizatorės, džiaugiamės turėjusios progą padiskutuoti tokia aktualia tema ir išvelgti skirtingus požiūrius, taip tobulinant savąjį. Nuoširdžiai dėkojame taip gausiai susirinkusiems svečiams (net 80 susirinkusiųjų!), tarp kurių pastebėjome nemažai lietuvių. Ypatingai džiaugiamės Lietuvos ambasada Šveicarijoje, kuri palaikė renginio idėją ir sutiko "priglausti" mus savo jaukioje salėje. Labai malonu tokiu būdu supažindinti šveicarus ir ne tik juos su mūsų mylima Lietuva!

Įdomioji ataskaita iš Šveicarijos lietuvių veiklos veidaknygėje

ILONA
KATKIENĖ

Puslapiai ir grupės

Pirmiausia svarbi informacija nepatyrusiems veidaknygės (Facebook arba FB) vartotojams: yra FB puslapiai ir yra FB grupės.

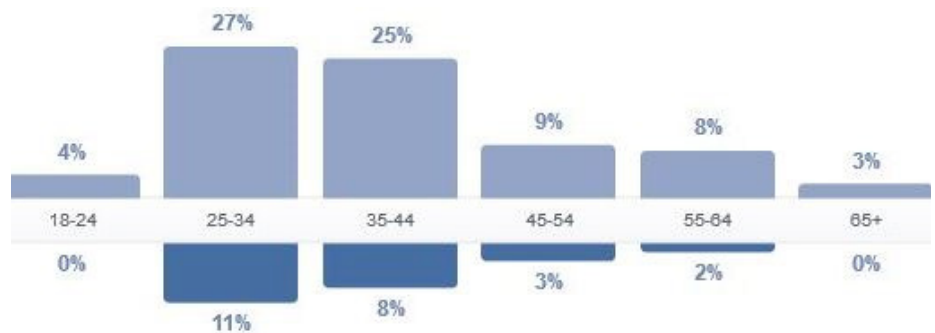
FB puslapis – tai supaprastinta elektroninė svetainė, prieinama tik FB vartotojams. Bendruomenės „normali“ svetainė yra lietuviai.ch, o prieš metus sukūre ir FB puslapį „Šveicarijos Lietuvių Bendruomenės Žinios“, kur skelbiame tą patį, ką ir lietuviai.ch. Turbūt todėl didelio susidomėjimo nėra – vidutiniškai į pranešimus apie įvykius ir kitas žinutes sureaguoja apie 3-5 lankytojai.

Per metus šį puslapį pažymėjo mėgstamu 190 FB vartotojų - 76 % moterų ir 23 vyrų. 97 iš Šveicarijos (daugiausia iš Ciuricho - 27 ir Ženevos - 8), 52 iš Lietuvos (25 iš Vilniaus, 8 iš Kauno), 10 iš Vokietijos, 6 iš Prancūzijos ir JK.

FB grupė – ji gali būti uždara ar vieša – skirta betarpiškam virtualiam bendravimui. ŠLB savo grupės neturi (dar!), bet yra jau eilę metų veikianti Šveicarijos lietuvių grupė, kurioje gyvenimas verda, daug informacijos ir daug diskusijų, kartais įkaistančių iki nepakeliamo karščio. Papasakosiu, kaip jos administratorė, kas joje vyksta.

Pavadinimų painiava

Veidaknygėje įvedę į paieškos laukelį „Šveicarijos lietuviai“ ar „Lietuviai Šveicarijoje“, gausite įvairių grupių pasiūlymų. Dauguma jų sukurti savireklamos tikslais arba palikti be priežiūros savieigai. Vienintelė nespecializuota ir nekomercinė grupė yra „Šveicarijos lietuviai (Litauer in

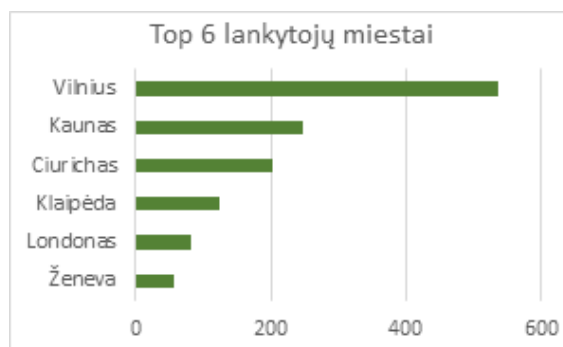
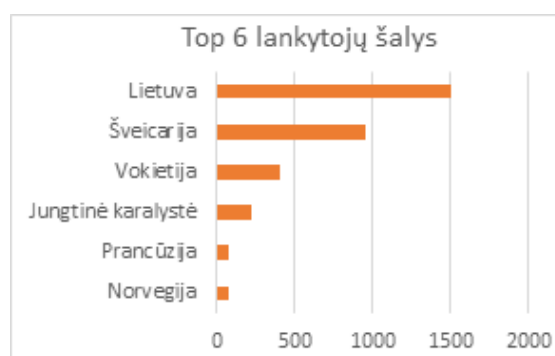
Pagal amžių didžiausią lankytojų dalį sudaro 25-44 metų moterys (viršutinis balkis, 52%) ir vyrai (19%)

der Schweiz)“. Šiuo metu joje - 3594 nariai, kasdien prisijungia vidutiniškai dar po du žmones. Grupėje aktyviai reiškiasi ne tik jau gyvenantys Šveicarijoje, bet ir planuojantys joje įsikurti ar kuriam laikui padirbėti.

Grupės veiklą moderuoja stropi ir atsakinga keturių administratorių komanda, kuri rūpinasi, kad nebūtų anoniminių dalyvių, kad visa skelbiama informacija būtų susijusi su Šveicarijos lietuviais, jiems naudinga ir aktuali, o taip pat kontroliuoja pranešimų ir komentarų etiškumą: viskas, kas skatina neapykantą ir netoleranciją yra trinama, o autoriai negrįžtamai išmetami iš grupės.

Grupės demografija

Kaip nebūtų keista, šioje 3,5 tūkst. veidų minioje - tik nepilnas trečdalis šiuo metu gyvena Šveicarijoje. Bet būtent jis aktyviausiai dalyvauja grupėje, kas leidžia spėti, kad likę du trečdaliai yra planuojantys, ketinantys ir... laukiantys darbo pasiūlymų.

Dauguma - jaunos moterys

Jeigu tikėsime vartotojų pateiktais duomenimis, didžiausią grupės dalį sudaro 25-34 m. amžiaus ir siek tiek nuo jos atsilieka 35-44 m. amžiaus grupės dalyviai.

Statistika patvirtina įprastą tendenciją: 63 % moterų ir 37 % vyrų.

Aktyviausių dalyvių sąrašė neginčijamas lyderis - teisininkas Tadas iš Ciuricho, kuris pastoviai ir gausiai dalinasi įžvalgomis iš Šveicarijos politinio ir kultūrinio gyvenimo.

Trečiadienio rytais - pikas

Grupės statistikoje atradau šį bei tą įdomaus: rugsėjį ir spalį ypač aktyvi grupė buvo trečiadieniais ir penktadieniais – po 80-90 pranešimų/komentarų/reakcijų per dieną. O sekmdieniais ir pirmadieniais (!) grupėje viešpatauja štilis - vos po 30 aktyvumo ženklų.

Ištyrus pranešimus pagal paros laiką – aktyviausia grupė būna 10 val. ryto ir 17 val. vakaro. Jaunos moterys išlydi vaikus į darželius, mokyklas ir «pasėdi» veidaknygėje prieš kibdamos į darbus, o vakare darbus vėl užbaigia «pasižmonėjimu» FB?

Rugsėjo ir spalio žinių TOP 10

1. Stipriai pirmauja linksmas Ciuricho lietuvių susitikimo dalyvių fotolinkėjimas visiems gentainiams Šveicarijoje. 2,2 tūkstančiai peržiūrėjo ir 287 pažymėjo, kaip mėgstamą, 14 komentarų.

2. Antras pagal populiarumą - šveicarės pasiūlymas susitikti lietuviškam pasiplepėjimui prie kavos. Jis sulaukė 129 reakcijų ir 2 tūkstančius peržiūrų. Pasidomėjau, kiek realiai atvyko susitikti iš tų susižavėjusių ir trykstančių entuziazmu šimtų lietuvių. Tik viena lietuvė! Nuo komentaro susilaikysiu.

3. Erkių problematika Šveicarijoje šį rudenį - labai aktuali. 1,8 tūkstančio skaitė, o komentarų net 45!

4. 1700 žmonių domėjosi nuoroda į M. Ivaškevičiaus straipsnį šveicarų dienraštyje «Neue Zürcher Zeitung». Kultūrai mes neabejingi!

5. Tiek pat -1700 porų akių - dėmesio sulaukė pasidalinimas džiaugsmu, atradus šveicariškoje parduotuvėje lietuviškų voveraičių. Gastronominis kultūros aspektas mums taip pat svarbus!

6. 1600 susidomėjo informaciniu pranešimu apie kitų metų Nepriklausomybės dienos šventę netradicinėje vietoje, Rappersvilyje.

7 - 8 Po 1500 dalyvių skaitė ir reagavo į diskusiją apie C leidimo suteikimo sąlygas Šveicarijoje bei domėjosi žinute, kurioje lietuvė, gavusi darbo pasiūlymą Šveicarijoje, prašė patarimo ir informacijos.

9 - 10 Likusias dešimtuko vietas pasidalino kulinarinis pranešimas apie lietuviškų šakočių įsigijimą Šveicarijoje ir kvietimas į tradicinį Ciuricho lietuvių susitikimą. Jais domėjosi po 1400 skanumynų ir susitikimų mėgėjų.

Kitos nekomercinės grupės pagal interesus

- „Pagrandukas, lituanistinis darželis-mokyklėlė“ - 57 nariai, norintys palaikyti lietuviškumą mažųjų širdutėse, jungiasi šioje grupėje.

- „Šveicarijos lietuvių moterų klubas“ - 66 moterys dalijasi patirtimi ir moraliniu palaikymu, integruojantis į šveicarišką darbo rinką.

- „Lietuviai medikai Šveicarijoje“ - 170 narių, vienija dirbančius medicinos srityje.

- „Lietuvišką kiną Šveicarijoje“ - jungia 162 lietuviško kino mylėtojus.

- „Šveicarijos lietuvių gyvūnai“ - 100 narių. Ji veikia abipusės pagalbos principu: „Tu pasirūpinsi mano šuniu per mano atostogas, o aš prižiūrėsiu taviškį tau išvykus“.

Pasiūlymas bendruomenei

Manau, kad būtų naudinga sukurti FB grupę tik bendruomenės nariams, kurioje būtų saugiau, jaukiau, ramiau, o visa skelbiama informacija būtų aktuali tik Šveicarijoje JAU gyvenantiems.

Kviečiu pasidalinti savo nuomone ar/ir pasisiūlyti į tokios grupės priežiūros komandą el.paštu katilona@gmail.com

Rimos Bumblytės nuotrauka puošia FB Šveicarijos lietuvių grupės puslapį.

„Draugystės tiltas - 2017” Hamburge

DANGUOLĖ KAPPICH

Dar 2005 metais Švedijoje pradėtas „tilto” statybos darbus tęsia Europos lituanistinės mokyklos. Šiomet mes jį statėme Hamburge. Į sąskrydį susirinko lietuviai net iš 11 šalių: Airijos, Norvegijos, Didžiosios Britanijos, Švedijos, Vokietijos, Danijos, Turkijos, Austrijos, Šveicarijos, Islandijos, Lietuvos ir net Jungtinių Amerikos Valstijų. Kasmet susirenka apie 200 dalyvių. Šiais, kaip ir praeitais metais, dalyvavome ir mes.

„Draugystės tilto” tema buvo „Tautinio kostiumo ABC“. Pamatėme visų 5 regionų tautinius kostiumus, klausėmės žinovų apie jų siūdinimo ir dėvėjimo tradicijas.

Tą savaitgalį vaikai dalyvavo dirbtuvėse, kur susipažino su lietuviškomis tradicijomis, muzikiniais instrumentais, muzika, rankdarbiais, pagilino

*Kas ten bevyktų – atrodo labai įdomu...
Kristopher ir Rafael Kappich Hamburge.
Autorės nuotrauka.*

lietuvių kalbos gebėjimus. Saugusieji taip pat turėjo savo programą: šokių pamokas, naujas pažintis ir diskusijas. Norintys ir galintys anksti atsikelti sekmadienį rytą aplankė garsųjį žuvis turgų Hamburge.

*Draugystės tilto vėliava 2018 -iesiems
iškeliavo į Danijos Vejle miestą. Autorės
nuotrauka.*

Uždarant sąskrydį, Vokietija perdavė Draugystės vėliavą Danijai.

Kitais metais mes vėl vyksime susitikti su Europoje gyvenančiais lietuviais. Kas su mumis?

Seminaras „Užsienio lietuvių organizacijų viešieji ryšiai“

ARŪNAS
VISMANTAS

„Tu negali visada sėdėti savo miško kampelyje ir laukti, kol kiti ateis pas tave. Kartais verta ir pačiam nueiti pas juos“ - tokius britų rašytojo Alan Alexander Milne personažo Mikė Pūkuotukas (Winnie the Pooh) žodžius citavo vienas autoritetingiausių Lietuvos žurnalistų Rimvydas Valatka, skaitydamas savo pranešimą Lietuvos Respublikos Užsienio reikalų ministerijoje. Čia, Vilniuje, spalio 27-28 dienomis net 61 užsienio lietuvių organizacijos atstovas iš 30-ies valstybių dalyvavo seminare „Užsienio lietuvių organizacijų viešųjų ryšiai“

Vaikų pasakų herojaus meškiuko Mikė Pūkuotuko žodžiuose smagiai

užkoduotos aktualios ir svarbios mintys: paskatinti ir paraginti imtis iniciatyvos, jungtis ir aktyviai dalyvauti bendruomenių veiklose, skleisti daugiau pozityvios informacijos Lietuvoje ir neleisti rasti plyšiui tarp „jų“ - gyvenančių čia ir „anų“, gyvenančių ten“. Tokios mintys ne kartą skambėjo ir pasikartoję gerbiamų žymių ir įdomių seminario lektorių pranešimuose.

Seminaro dalyvius pasveikino Užsienio reikalų ministras Linas Linkevičius, savo kalboje akcentuodamas aktualiausius Ministerijos darbotvarkės klausimus: „BREXIT“, dviguba pilietybė, atsparumas propagandai.

Seminarą pradėjo žurnalistas, publicistas, signataras Rimvydas Valatka. Savo pranešime „Viešųjų ryšių svarba. Vidaus ir išorės komunikacija“ lektorius kėlė klausimus: kaip Pasaulio lietuvių organizacijos turėtų viešinti savo veiklą, ką reikėtų daryti,

kad geros žinios apie bendruomenės sklistų Lietuvoje, kokios komunikacijos klaidos daromos dažniausiai. Anot pranešėjo, pirmasis išpūdis Lietuvos žiniasklaidoje nėra blogas, bet įtaigiai, įdomiai pateiktos informacijos apie tai, kuo iš tiesų gyvena užsienio lietuvių bendruomenės ir ką jos nori bei gali duoti Lietuvai, trūksta. Vyraujančios temos žiniasklaidoje ne visada tos, kurių pageidautume. Lektorius apibendrino jas taip:

„1. Jūs norite. Emigrantai reikalauja iš Lietuvos. 2. Valstybė privalo duoti tą ir aną. 3. Emigrantai nusivylę Lietuva. 4. Niekada negrįšiu į Lietuvą. 5. Kriminalai.“

Kitas seminario pranešėjas dr. Nerijus Maliukevičius, Vilniaus Universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto dėstytojas ir mokslo darbuotojas. Jo moksliniai interesai - žiniasklaida ir politiniai konfliktai,

informacinis karas. Institute jis dėsto „Tarpkultūrinės komunikacijos ir konfliktų valdymo“ bei „Žiniasklaidos ir konfliktų“ kursus. Lektorius skaitė pranešimą „Propaganda ir septynios nuodėmės“, jame primindamas mums propagandos istoriją nuo Popiežiaus Grigaliaus XV laikų, kuomet 1622m. buvo įkurta „Sacra congregatio christiano nomini propagando“ (Katalikų Bažnyčios tikėjimo propagandos kongregacija). Tikslingos, sistemiškos pastangos formuoti suvokimą ir įtakoti elgesį siekiant savo tikslų stebimos nuolat. To aktualumą kaip tik tomis dienomis paliudijo viešumoje kilęs ir seminare aptariamas triukšmas dėl žymaus lietuvių rūbų dizainerio Juozo Statkevičiaus interviu Rusijos žiniasklaidai bei rašytojos Rūtos Vanagaitės pasisakymas apie partizanų vadą Adolfą Ramanauską-Vanagą. Lektorius pabrėžė, kaip svarbu išsiugdyti kritišką mąstymą gaunamai informacijai. Identifikuoti propagandą milžiniškame informacijos sraute darosi kasdien vis sudėtingiau. Neretai žmonės esantys visuomenės dėmesio centre įtraukiami į propagandos mašiną apie tai net nežinant. Propagandos kūrėjai neretai prisistato pasisavintais redakcijų vardais ar dirbtinai, specialiai sukurtų socialinių tinklų ar kitų internetinių profilių ir portalų atstovais. Ne veltui britų leidykla „HarperCollins“, leidžianti anglų kalbos žodyną, 2017-tųjų metų žodžio titulą suteikė žodžių junginiui „fake news“, o lektorius paantrino cituodamas anglų rašytojo Jonathan Swift romano „Guliverio kelionės“ autoriaus žodžius: „Melas skrenda, o tiesa lėtai juda iš paskos, ir, kai žmonės suvokia teisybę ir atsipeikėja, būna per vėlu: pokštas įvyko ir tikslas jau pasiektas.“

Kitas seminaro lektorius politologas, žurnalistas, radijo laidų vedėjas, konferencijų moderatorius, visuomenininkas Aurimas Perednis, nuo 2003 m. dirbantis „Žinių radijuje“ aktualijų laidų vedėju. Jo praktiniai patarimai pranešime „Ko reikia, kad kalba pavytų“ bei pasidalinimas ilgamete radijo darbo patirtimi buvo ypač naudingi tiems, kuriems tenka kalbėti prieš kameras.

Savo patirtimi kuriant filmą „Siena: tarp Rytų ir Vakarų“ dalijosi Lietuvoje viešinti režisierė Neringa Medutytė.

Seminaro dalyviai Užsienio reikalų ministerijoje.

tė. Autorė šį rudenį filmą pristatė ne tik Lietuvoje. Jos dokumentinį pasakojimą apie Lietuvos kariuomenės šauktinius pamatė vienos didžiausių televizijų pasaulyje, turinčios 200 milijonų žiūrovų auditoriją, „Al Jazeera“ žiūrovai. Kiek anksčiau režisierė bendradarbiavo su televizijos „BBC World“ kanalu, turinčiu šimtus milijonų žiūrovų, rengiant dokumentinių filmų ciklą apie įtakingiausias pasaulio moteris „Moterų galia“. Jame autorė prodiusavo filmų ciklo dalį apie LR prezidentę Dalią Grybauskaitę.

Po pranešimų organizatoriai pakvietė pabendrauti su Lietuvos žiniasklaidos atstovais: naujienų agentūros „BNS“ Vyriausiuoju redaktoriumi Vaidotu Beniušiu, Vitaliumi Zaikausku, dirbusiu savaitraštyje „Atgimimas“ nuo pirmojo (1989 m.) iki šimtojo numerio, vėliau LNK, LRT televizijoje, spaudoje, šiuo metu - dienraščio „Draugas“ (Čikaga) bendradarbiu. Tai pat su ilgamečiu Lietuvos žurnalistu, laidos „Krepšinio pasaulyje“ autoriumi ir, kaip kolegos jį juokaudami pavadino - „antrosios Lietuvos religijos – krepšinio – Vyskupu. Kaip ir dera krepšinio mylėtojai V. Mačiulis išdėstė savo naują idėją, kad Pasaulio lietuviai galėtų kasmet rinktis į Kauną, į Pasaulio lietuvių krepšinio turnyrą, nes ši sporto šaka, kaip niekas kitas jau daugybę metų sieja, jungia ir įkvepia milijonus lietuvių, kur jie bebūtų. Palaikymą šiai idėjai laidos autorius paprašė išsakyti seminaro dalyvių į TV kamerą, specialiai kuriamam laidos siužetui.

Žiniasklaidos atstovai tikino, kad nuolat laukia pranešimų ir naujienų iš Pasaulio lietuvių įvairiuose kraštuose. Neretai įvairiose redakcijose Lietuvoje dirbantys žurnalistai skubiai ieško žmonių esančių „karštuose Pasaulio taškuose“, jų nuomonių, gyvo opera-

tyvaus ir aktualaus komentaro asmeninių išgyvenimų ir istorijų.

Pirmoji seminaro diena jo dalyviams baigėsi Lietuvos radijo ir televizijos studijoje, iš kur portalas www.lrt.lt tiesiogiai transliavo pirmuosius Pasaulio lietuvių apdovanojimus. Juos surengė „Pasaulio lietuvių žinių“ prodiuserinė kompanija „Tapatybė.LT“ kartu su Pasaulio lietuvių bendruomene bei LRT.

Antrąją dieną seminarą pratęsė viešųjų ryšių specialistas, konsultantas Arius Katauskas. Jo pranešimas „Reputacijos valdymas skaidriame pasaulyje“ ypatingai išsamus, kupinas pavyzdžių ir praktinių patarimų, paremtas pranešėjo kasdiene asmenine patirtimi. Lektorius pastebėjo, kad naujienų agentūros žurnalistas Lietuvoje gauna iki 400 laiškų per dieną. „Pramušti“ tokią informacinę masę savo žinute yra labai sudėtinga. Tam turime kruopščiai ruoštis, planuoti resursus, rengti ilgalaikes komunikacijos strategijas, planus ir temas. Popietę dalyviai praleido suskirstyti į keturias komandas, kurių kiekvienos užduotis buvo paruošti pranešimą spaudai raštu, pristatyti pranešimą žodžiu prieš auditoriją bei atsakyti į as-trius A. Katausko ir kolegų klausimus.

Paskutinė seminaro kūrybinė praktinė užduotis suteikė pagrįstą vilčių, kad artimiausiu metu Lietuvą pasieks daugiau pozityvios ir įdomios informacijos iš viso pasaulio: nuo Australijos iki Argentinos, nuo Islandijos iki Baltarusijos, iš ten, kur kasdien gyvena dirba mokosi ir kuria mūsų tautiečiai. Asmeniškai sakau - ačiū Šveicarijos lietuvių bendruomenei ir LR Užsienio reikalų ministerijai už galimybę dalyvauti šiame puikiam renginyje.

LR garbės konsulo Šveicarijoje Michel Sogny fondo SOS Talents veikla

VIOLETA BALTRUŠYTĖ

2017 m. gruodžio 7 d. jau septynioliktą kartą Michel Sogny fondas SOS Talents sukviėtė talentingų jaunųjų pianistų gerbėjus į Gala koncertą Paryžiuje. Į tradicija tapusį paramos pokylį-koncertą šiemet svečiai rinkosi ištaigingame Shangri-La viešbutyje.

1892-1899 princo Roland Bonaparte užsakyta suprojektuoti architektas Janty Ernest ištaisingi rūmai lankytojus pakeri architektūros ir interjero menine ir idėine visuma. Ne veltui Napoleono Bonaparto brolio vaikiai priklausęs pastatas pripažintas saugomu Prancūzijos architektūros paveldo objektu.

Liudviko XIV stiliaus bareljefais dekoruotoje Didžiojoje salėje su puošniu židiniu beveik du šimtus elegantiškais vakariniais rūbais pasipuošusių garbingiausių svečių – tarp jų Lietuvos ir Gruzijos ambasadoriai Prancūzijoje Dalius Čekuolis su žmona Jūrate ir Ecaterine Siradzé-Delaunay su vyru Florian, Lietuvos nuolatinis atstovas prie JT biuro ir kitų tarptautinių organizacijų Ženevoje Andrius Krivas su žmona Rūta. Nepaprastai svarbus jauniems pianistams buvo Isabelle Pasquesoon, Mezzo TV, Radio classique ir žurnalo Classica komunikacijos direktorės dalyvavimas koncerte.

Tradicinis paramos pokylis prasidėjo Michel Sogny fondo SOS Talents globojamų jaunųjų pianistų koncertu. Koncertas pranoko visas iki šiol rengtas koncertų programas. Šešiolikmečiai Milda Daunoraitė su Kasparu Mikužiu, šiuo metu studijuojantys Londono Purcell muzikos mokykloje, grojo keturiomis rankomis F. Mendelssohn'o Andante et Allegro brillant ir P. Frosini Jolly Caballero, jaunieji Gruzijos pianistai Barbara Tataradze, Ilia Lomtadize, Barbara Chkhaidze ir Anahit Stelmashova atliko A. Copland, N. Rimsky-Korsakoff, F. Liszt, S. Prokofiev, Bizet-Horowitz, Paganini-Liszt, M. Sogny kūrinius. Koncerto pabaigoje Aleksandra Ma-

Jaunieji lietuvių talentai Milda Daunoraitė ir Kasparas Mikužis. Fondo nuotrauka.

saleva, fondo globojama nuo 6 metų ir šiuo metu studijuojanti Peterburgo konservatorijoje atliko F. Liszt'o Vengriskąją rapsodiją Nr. 12.

Po ovacijomis pasibaigusio koncerto svečiai buvo pakviesti pasivašinti prancūziškais gėrimais ir užkandžiais, pasidalinti išpūdžiais. Apsupti susižavėjusių muzikos mylėtojų jaunieji muzikantai buvo apiberti klausimais apie M. Sogny fondą, sudarytas galimybes, Michel Sogny metodą, pastarųjų metų veiklą ir pasiekimus kursuose bei ateities planus.

Lietuvaitė Milda galėjo pasigirti, kad lapkričio mėnesį Tarptautiniame Franz Liszt'o konkurse jauniems pianistams buvo įvertinta specialioju prizų už geriausiai atliktą šiuolaikinį kūrinių. Keturiolikmetė gruzinė Barbara Tataradze tame pačiame konkurse 14-17 metų amžiaus grupėje laimėjo antrą vietą (pirmoji atiteko septyniolikmečiui šveicarui) ir pelnė specialų prizą už geriausiai atliktą Liszt'o kūrinių. Vienuolikmetė Anahit Batumif festivalio rėmuose įvykusiame konkurse rugsėjį nurungė visus savo bendraamžius ir buvo įvertinta fondo SOS Talents Didžiuoju prizų.

Michel Sogny SOS Talents fondo išskirtinumas - dėmesys į ankstyviausios studijos talentingus vaikus, kurie dažniausiai surandami ne didžiųjų šalių miestuose ar pagrindinėse šalių muzikos mokyklose. Michel Sogny - pianisto, kompozitoriaus, psichologijos magistro ir filosofijos mokslų daktaro - įgūdžiai bei intuicija padeda pasiekti užsibrėžtus tikslus. Jis asme-

niškai globoja jaunuosius fondo SOS Talents pianistus ruošdamas juos profesionaliai karjerai. Atranka į šį fondą yra labai griežta. Vaikai, tėvai ir su jais mokykloje dirbantys mokytojai sutinka paraleliai mokyklos programai įsisavinti Michel Sogny sukurtą grojimo metodą. Metodo esmė – groti nedidelio formato pjeses, vadinamas prolegomenais (jų yra per 300), kurios vysto jaunuolių muzikinį pajautimą, ir etiudus (jų yra per 400), kurie vysto techniką. Michel Sogny darbu su jauniaisiais pianistais daugiametę patirtis įrodė šio metodo efektyvumą. Atvykę į meistriškumo pamokas fondo globojami jaunuoliai turi greta programinių kūrinių be priekaištų sugroti M. Sogny prolegomenus ir etiudus. Pats būdamas pianistu Michel Sogny supranta, kad nepaprastai svarbu jauniems pianistams groti koncertuose, pajauti ryšį su publika. Todėl jaunieji fondo pianistai 3-4 kartus per metus kviečiami groti Europos miestų prestižinėse koncertų salėse. Be abejo, nepaprastai svarbus pianisto formavimo elementas yra matomumas ir girdimumas. Michel Sogny sudarė visas sąlygas savo globotiniams pasirodyti prestižiniame Mezzo kanale, Arte, TV 5, Euronews, per Nacionalinę Gruzijos televiziją, Lietuvos Nacionalinę televiziją, Prancūzijos klasikinės muzikos kanalą Radio classique. Apie fondo veiklą ir vaikų pasiekimus ne kartą buvo proga susipažinti Prancūzijos, Šveicarijos, Gruzijos, Lietuvos, Nyderlandų spaudoje. Mažas pajamas turinčių šeimų vaikus fondas paremia stipendijomis, kurios sudaro sąlygas vaikams vykti į koncertus, konkursus ar įsigyti sceninius rūbus.

Jau kelerius metus iš eilės Gruzijos televizija IMEDI TV filmuoja šį pagrindinį fondo SOS talents metinį koncertą, nes jame groja talentingi jaunieji Gruzijos pianistai.

M. Sogny tikisi, kad ateityje ir Lietuvos televizija susidomės šiuo išpūdin-gu renginiu: kiekvienais metais Gala koncertuose dalyvauja net keli fondo globojami perspektyvūs jaunieji Lietuvos pianistai.

Persipinančios istorijos ir šveicariškos temos Lietuvoje

DOC. DR. JUSTINAS
DEMENTAVIČIUS

Vilniaus universitetas
Tarptautinių santykių ir
politikos mokslų institutas

Formaliai žiūrint viskas yra labai paprasta: 2017 m. birželį, įgyvendindamas Lietuvos Mokslų Tarybos remiamą projektą „Politinė katalikybė ir konservatizmas Lietuvoje: tradicijos (trans)formacijos“, lankiausi Fribūre. Turint omenyje, kad katalikiškas Fribūro universitetas XIX a. pabaigoje – XX a. pradžioje buvo vienas svarbiausių aukštojo mokslo siekiančių lietuvių traukos centrų Vakarų Europoje, tai neturėtų stebinti. Ir nei aš pirmas, nei, manau, paskutinis tai dariau. Štai gerokai anksčiau Irena Štikonaitė gana kruopščiai paminėjo (beveik) visus čia studijavusius lietuvius, o 2016 m. Monika Šipelytė aprašė tiek savo asmeninę patirtį, tiek apie kelias svarbias lietuviams asmenybes bei iniciatyvas. Svarbiausios iš jų – studentų draugijos „Rūta“ (vėliau – „Lituania“) įsteigimas, informacijos apie Lietuvą rengimas ir skleidimas, 1916 m. lietuvių konferencijos Lozanoje (čia aktyviai dalyvavo ir Fribūro universiteto studentai lietuviai, įsteigę ir karo aukų šalpos draugiją), yra ga-

nėtinai žinomos. Todėl bent iš dalies lankymasis Fribūre iš tiesų yra ritualinio pobūdžio kartotė, kuri leidžia vėl ir vėl atkurti kai kuriuos istorinius epizodus, prisiminti kai kuriuos svarbius žmones ir surasti vieną kitą įdomesnę dar nepastebėtą faktelį, pavyzdžiui, namus, kuriuose gyveno rūpimi asmenys.

Tokia strategija – Lietuvos ieškojimas Šveicarijoje – laikytina savotiška pastarosios lituanizacija, be kurios pats noras ten nuvykti būtų nesuprantamas. Tačiau man rūpėjo, kad šis procesas nėra vienpusis. Ten buvę lietuviai „šveicarėjo“. Terminas ne visai vykęs, todėl galiu paminėti ir kitą – jie ten europietiškojo, tapo labiau europiečiais. Juk Šveicarija tuomet suvokta kaip neabejotinai civilizuotai pranašesnė, tikroji Europa, kurios madomis buvo norima sekti. Tačiau šis sekimas nesuvestinas į žavėjimąsi jos demokratija, tolerancija ar saugumo politika. Jis buvo kur kas platesnis ir apėmė visą jos kultūrinį patyrimą. Į Šveicariją važiuota mokytis siekianti šias žinias vienaip ar kitaip pritaikyti Lietuvoje. Kitaip sakant, greta tyrinėjimų apie tai, ką ir kada padarė lietuviai Šveicarijoje, man rūpėjo klausimas, ką Fribūro patirtis galėjo duoti lietuviams.

Taip keliant klausimą Fribūro universitetas pasirodė kaip svarbus epizodas kalbant apie čia studijavusių lietuvių intelektualinę (trans)formaciją. Ryškiausiai tai buvo atskleista kalbant apie bene žinomiausią tarpukario Lietuvos filosofą Stasį Šalkauskį, kuris čia „atrado“ šv. Tomą Akvinietį, tačiau tai tik vienas iš galimų epizodų. Pavyzdžiui, pats katalikiškas (bet, kaip sakytą tuomet, nebažnytinis) universiteto pobūdis skatino idėjas apie panašiais principais veikiančią instituciją Lietuvoje. Čia formavosi būsimų vyskupų Jurgio Matulaičio ir Pranciškaus Būčio socialinės katalikybės samprata, apie kurią jie pasakojo ir kurią vėliau jie aktyviai įgyvendino Lietuvoje. Čia galėjo būti perimta ir pagilinta tomistiniai pagrindais plėtojama liberalizmo ir socializmo kritika. Čia pirmojo karo metais patirti tautinio susipriešinimo padariniai ir kartu stebėta konfliktus siekianti mažinti Universiteto vadovybės pozicija. Čia suvokta, kaip sudėtinga suderinti visuotinę katalikybę ir partikuliarių tautiškumą. Du man labiausiai rūpėję Fribūro „herojai“, Stasys Šalkauskis ir Izidorius Tamošaitis į šį iššūkį ilgainiui, jau būdami įtakingi ugdymo filosofai Lietuvoje, atsakė skirtingais būdais. Ir visa tai didesniu ar mažesniu mastu buvo ir jų šveicariškos patirties išdava.

Fribūras padarė neabejotinai svarbią įtaką Lietuvos gyvenimui. Dianos Brunner nuotrauka.

Šveicarijoje buvo filmuojama dokumentinė apybraiža iš ciklo „Šiandien prieš 100 metų“

PROF.
LIUDAS MAŽYLIS

Vytauto Didžiojo universiteto profesorius Liudas Mažylis šių metų kovo 29d. Vokietijos diplomatiniam archyve surado Nepriklausomybės Akto originalą lietuvių kalba su signatarų parašais. Tai didžiulės reikšmės įvykis ypač dabar- Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečio paminėjimo išvakarėse. Profesorius ir toliau domina aktuali tema: „Lietuvos valstybės kūrimas ir pripažinimas 1917-1918 metais“.

Rugsėjo 20-23 dienomis Šveicarijoje lankėsi LRT kūrybinė grupė, filmavusi dokumentinių apybraižų ciklo „Šiandien prieš 100 metų“ dalį apie 1917 m. lapkričio mėnesį Šveicarijoje vykusią lietuvių konferenciją. Laidos vedėjas – profesorius Liudas Mažylis turėjo unikalią progą atskleisti lietuvių politikų veiksmus Pirmojo pasaulinio karo metais Šveicarijoje ir pateikti žiūrovams apie tai savąjį komentarą.

1917 m. lapkričio mėnesį Šveicarijoje vykusią lietuvių konferenciją buvo istoriškai svarbi jau tuo, kad ji legitimavo Lietuvos Tarybos veiksmus siekiant Nepriklausomybės. Istoriografijoje ta konferencija vadinama Berno konferencija, nors istoriniai šaltiniai liudija, kad pagrindinė konferencijos dalis vyko Lozanoje, o Berne, panašu, tik keli posėdžiai.

Na, o po 100 metų, spalvingą 2017-ųjų rudenį, LRT filmavimo grupei buvo iškilę nelengvų uždavinių. Reikėjo suspėti nufilmuoti epizodus Ženevoje, Lozanoje, Fribūre, Berne, St. Charles Hall viloje (vadinamoje „Maironio vila“) Meggene prie Keturių Kantonų ežero. Filmavimo grupei operatyviai talkino Lietuvos atstovybė prie Jungtinių Tautų biuro ir kitų tarptautinių organizacijų, aprūpindama visa kelionėms būtina logistika. Taip pat – o tai Lietuvos Respublikos

atstovo JT, ambasadoriaus Andriaus Krivo globa - įvyko šiltas, malonus pabendravimas su Šveicarijoje gyvenančiais lietuviais.

Galiausiai viskas pasisekė puikiai, o ir oras pasitaikė nuostabus. Filmo kūrybinė grupė didžiujasi pridėtine verte (neplanuota!), kurią pavyko pasiekti. Štai Fribūro universitete teko reta galimybė prisiliesti prie pirmosios lietuvių studentų korporantų vėliavos. „Maironio viloje“ – įsijausti į aplinką, kurioje gimė bene tobuliausias visos lietuvių poezijos kontekste eilėraštis „Vakaras“ („Vakaras ant ežero Keturių Kantonų“), kiti, iš tiesų

tobuli, Maironio posmai. Berno archyve prieš filmavimo grupės narių akis atsivėrė visa dokumentacija apie tai, kaip Šveicarija pripažino Lietuvos valstybę.

Tai – trumpiau ar ilgiau – pateko į dokumentinės apybraižos iš ciklo „Šiandien prieš 100 metų“ kadrus. Tą filmą su puikiais įvairių Šveicarijos vietovių vaizdais galima bet kada pamatyti LRT mediatekoje (<http://www.lrt.lt/mediateka/irasas/1013678240>). Režisierius Andrius Lygnugaris, scenarijaus autorės Lina Antanavičiūtė ir Skirmantė Palčinskaitė).

Prof. L. Mažylis ir dr. Mantė Lenkaitytė Ostermann su Lituhanos vėliava.
Andriaus Lygnugario nuotrauka.

Maldų knygelė vaikams „Eik pas Jėzų“ (1947)

JŪRATĖ CASPERSEN

Lietuviški pėdsakai Šveicarijoje: Kun. Juozo Tadarauško Šveicarijoje po Antro pasaulinio karo išleista maldų knygelė vaikams.

Po ŠLB fotografijų parodos «Lietuvių Šveicarija» pristatymo Čiurlionio namuose Vilniuje vienas lankytojas įteikė dovanų mažo formato mielą knygelę. Iškart į akis krito jos «se-numas». Tik atvertus pirmą puslapį, atsivėrė visa paslaptis. Tai – maldų knygelė mažiems vaikams "EIK PAS JĖZŲ", parengta kun. Juozo Tadarauško ir spausdinta 1947 m. Šveicarijoje, Einsiedelne, kur yra vienas žymiausių Europoje ir šiandien veikiančių vienuolynų (vėliau Kanadoje ji buvo išversta į anglų kalbą).

Leidybos metai ir vieta netrukus įtraukė į tolesnį paieškų verpetą.

Dovanotas leidinėlis – jau perspausdintas fotomechaniniu būdu Vilniuje, kurį parengė "Mokslo" leidyklos grafikų kooperatyvas "Spauda" ir išleido "Vilniaus" susivienijimas (spėjama, 1991 m.). Originalas buvo spausdintas Einsiedelne Benzingen spaustuveje, kuri savo laiku buvo didžiausia teologinių raštų leidykla Šveicarijoje. Labai gaila, kad Bostono enciklopedijoje klaidingai parašyta, kad ši iliustruota maldaknygė vaikams buvo išleista Švedijoje.

Maldaknygės gale kun. Juozas Tadarauškas pats paaiškina knygelės atsiradimo aplinkybes, kreipdamasis į mažąjį skaitytoją: «*Lankydamas lietuvių kolonijas: Švedijoje ir Danijoje, pastebėjau, kad maži vaikučiai, kurie dar mažai moka skaityti, neturi maldų knygelės. Galvojau, kaip Jums padėti. Dievulio paprašęs malonių, sumaniau parašyti Jums maldaknygę. Dabar būsite kaip suaugę, skaitysite iš maldaknygės. Tokios maldaknygės mažiems vaikams iki šiol nebuvo. Žinote, kad neseniai Vilniuje Lukiškio kalėjime mirė kankinio mirtimi Telšių Vyskupas V i n c e n t a s B o r i s e v i č i u s. Jo garbei tą knygelę išleidau.*

Pasimelskite jūs už A.A. Jo Ekscelenciją Vyskupą V. Borisevičių.

Ši knygelė yra išleista labai sunkiomis sąlygomis net Šveicarijoje, nors gyvenu Švedijoje. Švedijoje nėra lietuviškų ženklų, o taip pat ir Šveicarijoje. Todėl maldų knygelėje trūksta «A», «U», «u», «I», «i» nosinių ir Ž.

Troškstu, kad ši maldaknygė Jus, Vaikučiai, ištikro, vestų pas J Ė Z Ų.

Jūsų: kun. Juozas Tadarauškas».

Įdomus ir paties kun. Juozo Tadarauško (1913–1993) likimas. Jis gimė Vilniuje 1913m. spalio 23d., studijavo Telšių kunigų seminarijoje ir Vytauto Didžiojo universitete. Pastoracinį ir kapeliono darbą dirbo Ylakiuose, Klaipėdoje, Palangoje ir Mažeikiuose. 1944-aisiais pasitraukė į Vakarus. Buvo lietuvių kapelionas Švedijoje, Norvegijoje ir Danijoje. Nuo 1947

metų gyveno Kanadoje. 1948 m. Otavos (Ottawa) universitete apsigynė teologijos daktaro laipsnį, persikėlė gyventi į Hamiltoną (Ontario v.) ir tais pačiais metais ten įkūrė Aušros Vartų, Dievo Motinos Gailestingos parapiją, ir 34 metus, iki išėjimo į pensiją 1982 metais, buvo jos klebonu. Kun. Jonas Tadarauškas mirė 1993m., palaidotas Toronte.

Pervertus maldų knygelę "Eik pas Jėzų", kilo idėja pasitarti su sielovadininkais, ar nevertėtų tokią malonią knygelę išleisti iš naujo ir naudoti diasporoje. Ji labai tiktų ypač negausioje užsienio lietuvių bendruomenėje, kur nėra galimybės dažnai, ar išvis, girdėti maldų lietuviškai. Knygelės formatas, paveikslėliai ir turinys yra labai įtraukiantys. Tai galėtų būti ir geriausia dovana pasitinkant bendruomenėje naujagimius, primenant tėveliams, kad malda galėtų būti lietuviybės palaikymo pradžia. Deja ... pasirodo, kad mokymo pateikimas mažiems šiandien yra jau kitoks.

Tad lieka ši knygelė tik mažu priminiu apie šviesuolius, kurie ir tremtyje rūpinosi net pačių mažiausių krikščionių sielos reikalais.

Sprendimas uždaryti LR ambasadą Berne – nepagrįstas ir neteisingas

JÜRATĖ CASPERSEN

Ambasada Šveicarijoje buvo atidaryta 2007 m., o atrodo kaip vakar, kai į atidarymo šventę Šveicarijos lietuviai žingsniavo su menininkės Augenijos Thormann paveikslu tuščiom sienom papuošti. Po kiek laiko, ne be ŠLB prisidėjimo, ant ambasadų sienų atsirado pirmojo Šveicarijos „profesionalaus“ konsulo Lietuvoje žmonos lietuvės Irenos Augevičiūtės-Kaestli portretas, tapytas Sofijos Romerienės. Ten atsirado ir vienos ŠLB senjorės išsaugota prieškario Ciuricho konsulate kabojusi „Žalgirio mūšio“ didžiulė litografija. Dar vėliau, į gimtinę iškeliaujant paskutiniams 60 metų Ženevoje gyvenusios lietuvių tapytojos Juzefos Katiliūtės darbams, lemtingais 1990-aisiais tapytos «Sutemos» pasiliko mūsų taip branginamoje šalies atstovybėje. Jau nekalbant apie tai, kad ir atsitiktinai atsidūrę centrinėje ir judriausioje Berno gatvėje, sustojame ir pasidžiaugiame ant istorinio pastato plėvesuojančia trispalve.

Juk Šveicarija nėra eilinė Europos šalis ir niekada nebuvo, bent jau lietuvių atžvilgiu. Čia Pirmojo pasaulinio karo metais Juozas Gabrys - Paršaitis iš Paryžiaus perkėlė Lietuvos Informacijos Biurą (1915), čia vyko Lozanos ir Berno konferencijos (1916-1918m.), kuriose buvo diskutuojama Lietuvos valstybės atkūrimo idėja ir ruošiamos išsilaisvinimo bei pasaulio pripažinimo strategijos, čia apie du dešimtmečius gyveno ir Anapilin iškeliavo du 1918 m. Nepriklausomybės Akto signatarai – dr. Jurgis Šaulys ir Prelatas Kazimieras Steponas Šaulys.

Per Antrąjį pasaulinį karą, Lietuvai netekus savo valstybės, Šveicarija buvo ta penktoji pasaulio šalis, kuri nepripažino Lietuvos okupacijos ir inkorporavimo į Tarybų Sąjungą, ji neišvarė iš šalies Lietuvos diplomatų, o leido jiems ir toliau „tyliai“ veikti. Karo audros atgintiems į Šveicariją lietuviams 1945 m. gegužės pabaigoje

buvo įkurta atskira pabėgėlių stovykla Yverdone, kurią jie pavadino „Židiniu“, ir kur tik su trijų šveicarų pagalba tvarkėsi patys. Sovietiniais metais šioje laisvos Europos šalyje ir nedidelei grupei lietuvių iš tarptautinių tribunų ir Ciuricho gatvių buvo įmanoma skelbti pasauliui apie Lietuvai padarytą skriaudą ir kaip tik įmanoma padėti Lietuvai. Čia gan intensyviai ir pastoviai buvo verčiama ir platinama vokiškai kalbančiam pasauliui Lietuvos pagrindžio spauda.

Tik atkūrus Nepriklausomybę, Gebert Rūf Fondas sukūrė „Swiss Baltic Net“ programą, kurios didžiausias dėmesys buvo remti Baltijos šalių mokslininkų rengimą, o Lietuvai įstojus į EU, Šveicarija pati nebūdama Europos Sąjungos šalimi, iš Sanglaudos fondo naujoms EU šalims paskyrė Lietuvai 71 mln. Šveicarijos frankų socialinės ir ekonominės atskirties mažinimui. Berno Rotušėje minint Šveicarijos diplomatinių santykių atkūrimo su Baltijos šalimis 25-metį, aukšti šalies politikai ir akademikai emeritai savo kalbose „gailėjosi“, kad, Lietuvai išsivadavus iš Tarybų Sąjungos gniaužtų, už viską labiau LAISVĘ branginanti Šveicarija nebuvo pirmoji pripažinusi Lietuvos atkurtos valstybės.

Per praėjusį dešimtmetį ne visad džiaugėmės ambasadoje dirbančiais Lietuvos atstovais, bet visada didžiau vėjomės, kad Šveicarijoje iš Baltijos valstybių tik Lietuva turi savo atstovybę Berne (estai ir latviai yra atstovaujami iš Vienos). Be abejonės, dėlto ir oficialiose kalbose Lietuva yra vadinama pirmąja, kreipiantis į Baltijos šalių atstovus.

Todėl sprendimas uždaryti Lietuvos ambasadą Berne iškėlė ne vieną klausimą tiek tarp lietuvių, tiek tarp šveicarų. BNS žinios pranešė, kad Užsienio reikalų ministerijos požiūriu politinės veiklos apimtis Šveicarijoje nėra didelė ir ji neplanuoja artimiausiu metu atidaryti Lietuvoje savo ambasadą, kad mūsų šalių prekybos apimtys nedidelės ir Šveicarija vangiai

investuoja į Lietuvą.

Jei tik to buvo tikimasi iš Šveicarijos, tada rodikliai gal ir nėra stulbinantys. Bet ne dėl to, kad tam nebūtų intereso, o galbūt dėl to, kad ambasadoje Berne dirba tik du - trys diplomatai. Tokioms atstovybėms reikėtų kelti kitokius reikalavimus ir taikyti kitus vertinimo kriterijus. Šveicarija gali būti Lietuvai kelrodžiu technologijų, inovacijų, mokslo pasiekimų, modernios infrastruktūros kūrimo ir, ypač, demokratinio valdymo kokybės srityse gali būti geriausiu pavyzdžiu, kaip vertinama ir gerbiama asmenybė, kuriama teisinė ir socialinė lygybė.

Šveicarijos lietuviams yra be galo skaudu, kad mūsų ambasadų uždarymas vyksta būtent dabar, kai minime Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmetį. Bandydami nors kiek pažvelgti į pasaulio šalių reikšmę mūsų valstybės atkūrimui, laisvei ir klestėjimui per praėjusius 100 metų, negalėtume nepaminti Šveicarijos. O Lietuvos spaudoje kalbant apie ambasadų uždarymą Berne, buvo naudojama ištis žiauri leksika. Pvz., 2017 m. rugpjūčio 21 d. 15 min.lt paskelbė: „Lietuva likviduoja ambasadą Šveicarijoje“. Žodis „likvidacija“ sukelia neigiamas implikacijas. Paprastai likviduojame tai, kas kenkė ar tiesiog žlugo. O gal nesuprantame, kas dėl to praloš?

Užsienio reikalų ministerija teigia, kad uždarius ambasadą Berne bus siekiama išlaikyti esamą bendradarbiavimo lygį. Nėra garantijos, kad tas siekis bus abipusis.

Bet labiausiai mums, Šveicarijos lietuviams, šis sprendimas dabar yra labai apmaudus. Ne dėl to, kad konsulinių paslaugų gali reikėti vykti į Ženėvą, o dėl to, kad paskutinius du metus, ambasada pradėjus vadovauti ambasadorei Valentinai Zeitler, pajutome nuoširdų mūsų atstovybės rūpinimąsi Lietuvos reikalais ir savo tautiečiais šioje šalyje. Ambasada tapo maža Rotušė, kur betarpiškai bendraujama, diskutuojama, kuriami

Šimtmečio minėjimo ir ateities veiklos planai.

Savo kreipimesi į Lietuvos Respublikos Prezidentę ir Ministrą Pirmininką išdėstė savo nuomonę ir požiūrį į ambasados uždarymo klausimą. Vienareikšmiškai manome, kad toks sprendimas yra nepagrįstas ir neteisingas nei iš istorijos, nei iš dabarties perspektyvos. Deja, iš Prezidentūros negavome jokio atsako, o į Ministro Pirmininko laišką atsakė Užsienio reikalų ministras Linas Linkevičius: „Lietuva užsienio politikoje siekia veikti nuosekliai ir kryptingai, užsienio politikos uždaviniai turi būti nuolat peržiūrimi, atsižvelgiant į valstybės raidą, jos interesus, tarptautinių santykių kontekstą ir kitus veiksnius“. Labai gaila, kad Lietuvos valstybės interesas šiuo metu yra uždaryti ambasadą Šveicarijoje ir atidaryti Jungtiniuose Arabų Emiratuose.

Ambasadorė V. Zeitler ne kartą bandė Lietuvos žinių Diplomato Skil-

Krammgasse Berne. Dianos Brunner nuotr.

tyje paaiškinti, kuo Šveicarija yra įdomi ir gali būti naudinga Lietuvai, bet valdančiųjų dėmesio nepasiekė. 2017 m. lapkričio 17 d. Lietuvos Respublikos Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės komisijos pirmininko pavaduotojas Seimo narys dr. Stasys Tumėnas surinko 38 Seimo narių parašus ir kreipėsi į Užsienio reikalų ministrą Liną Linkevičių prašydamas, kad Šveicarijos ambasados uždarymo „procedūra būtų sustabdyta ir atlikta išsami analizė“. Ar reaguojama į tokias akcijas Lietuvoje? Gal čia ir glūdi didžiausias skirtumas tarp Šveicarijos ir Lietuvos – būtent politinėje ir pilietinėje brandoje? Juk esame jauna valstybė, švenčiame tik 100 metų savo atkurtos valstybės, kur pusė šio laikotarpio patys nespėdėme koks yra mūsų valstybės interesas ir kaip pasirenkame savo draugus.

Belieka tik labai apgailestauti dėl tokių sprendimų ir tikėtis, kad esantieji dabar prie valstybės vairo žinoką daro.

Lietuvos Valstybės dienos minėjimas su paskaita iš Valdovų rūmų istorijos

ŠLŽ INFORMACIJA

Šių metų liepos 15 dieną LR ambasadoje Berne lietuviai minėjo Valstybės dieną, karaliaus Mindaugo karūnavimo dieną. Ta proga vyko susitikimas su istorike, Nacionalinio muziejaus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų direktoriaus pavaduotoja dr. Jolanta Karpavičienė. Ji perskaitė skaidrėmis iliustruotą pranešimą, kurį sudarė dvi dalys. Pirmojoje viešnia pristatė Lietuvos didžiųjų kunigaikščių rūmų Vilniuje istorinę raidą ir jų atkūrimo projektą bei papasakojo apie naujam gyvenimui atgimusioje istorinėje rezidencijoje įsikūrusio Valdovų rūmų muziejaus veiklą. Antroji pranešimo dalis buvo intriguojančia tema “Moterys Lietuvos didžiųjų kunigaikščių rezidencijoje Vilniuje: Lietuvos istorijos bei kultūros europinės atodangos”.

Pasakodama apie Lietuvos didžiųjų

kunigaikščių rūmų raidą, J. Karpavičienė atkreipė dėmesį į tai, kad tie, kurie paskutinį kartą Vilniuje lankėsi prieš 20 ar daugiau metų, dabar neatpažintų sostinės centro. Jame rekonstruotas istorinis kultūrinis kraštovaizdis ir daugiau nei po 200 metų nebūties atkurti Valdovų rūmai.

Bręstant Atgimimui, dar paskutiniaisiais sovietmečio metais Vilniaus centre prasidėjo pirmieji archeologiniai tyrinėjimai, o įsisteigus Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžiui ir Lietuvai paskelbus Nepriklausomybės atkūrimą, neliko kliūčių tam, kad beveik du šimtmečius po žeme glūdėjęs kultūros paveldas būtų atrastas ir „prakalbinamas“ archeologų, istorikų, kitų sričių specialistų.

Daugiau kaip 20 metų Vilniaus centre žiemą-vasarą nenutrūkstamai vyko archeologiniai kasinėjimai. Buvo nuosekliai ištirtas beveik 2 ha

plotas, atidengti 8 metrų gylio kultūriniai sluoksniai ir didelės apimties rezidencijos autentiškos dalys, surasta daugiau kaip 300 000 archeologinių radinių. Visa tai atskleidė daug naujų žinių apie Valdovų rūmų ir Lietuvos istoriją. J. Karpavičienė pabrėžė, jog Vilniaus centre buvo surasti ankstyviausios Lietuvos teritorijoje mūro pilies, kuriuos dar XIII a. pabaigoje pastatė tuomet prie Lietuvos valdžios vairo stojusi Gediminaičių dinastija. Valdant Vytautui Didžiajam ji tapo susieta su šio valdovo ant Gedimino kalno pastatydinta reprezentacine Aukštutine pilimi.

XV–XVI a. sandūroje, kuomet Lietuvą valdė didysis kunigaikštis Aleksandras Jogailaitis (vėliau išrinktas taip pat ir Lenkijos karaliumi), Žemutinės pilies teritorijoje buvo pradėti statyti reprezentaciniai gotikiniai Valdovų rūmai. Juos jau Renesanso stiliumi puošė Lietuvos ir Lenkijos

valdovas Žygimantas Senasis bei jo žmona, italų kunigaikštystė Bona Sforza, o ją ženkliai išplėtė bei išdabino šių valdovų sūnus Žygimantas Augustas. Svarbius kokybinius pokyčius rezidencija patyrė XVI a. pabaigoje – XVII a. pirmojoje pusėje, kuomet Lietuvą ir Lenkiją valdė Vazų dinastijos atstovai. Valdovų rūmai įgijo Europoje suklestėjusio ankstyvojo Baroko bruožus. Šiuo laikotarpiu Valdovų rūmų raida pasiekė ir kultūrinio gyvenimo apogėjų. Valdant Žygimanto Vazos sūnui Vladislavui, Vilniaus rezidencijoje skleidėsi ir muzikinės kultūros naujovės: anksčiau nei Paryžiuje ar Londone, LDK sostinėje buvo pastatytos 3 itališko stiliaus operos.

J. Karpavičienė papasakojo apie Valdovų rūmų atkūrimo koncepciją bei projekto įgyvendinimą. Archeologinių tyrimų metu atrastą „lietuviškąją Pompėją“ nuspręsta paversti Lietuvos istorijos ir kultūros paveldo betarpiško ir aktyvaus pažinimo erdve. Buvo numatyta, kad atkurtoje rezidencijoje veiks muziejus, taip pat vykdysiantis ir valstybės reprezentacijos funkcijas, telksiantis pasaulio lietuvių bei tenkinsiantis visuomenės kultūros reikmes, šias siedamas su istorijos aktualinimu. Unikalus ir inžinerinis sprendimas. Modernus statinys neturi fundamento: jis tikslingai pastatytas ant ilgų gelžbetoninių polių (šie sminga į 18 m gylį) ir tarsi milžiniškas gaubtas apglėbia bei saugo archeologinį paveldą. Taip sudarytos galimybės lankytojams tarsi atsидurti Lietuvos istorijos gelmėse. 2009m., Lietuvai švenčiant vardo paminėjimo Tūkstantmetį, įvyko tuomet jau atkurtų, bet dar iki galo neįrengtų rūmų simbolinis atidarymas, o 2013 m. liepos 6 d. pirmoji jų dalis atverta lankytojams.

Muziejų kasmet aplanko per 200 000 žmonių. Rengiamos mokslo konferencijos, tarptautinės ir nacionalinės parodos, leidžiami įvairūs leidiniai. Atgimusi rezidencija kupina pažintinės ir kultūrinės gyvybės. Muziejuje nuolat vyksta kultūros renginiai: senosios ir klasikinės muzikos koncertai, knygų pristatymai, viešosios paskaitos, kino filmų peržiūros, susitikimai su istorikais, archeologais, kultūros tyrinėtojais, specialistų diskusijos, pilietiniai ir socialiniai projektai.

Antrojoje pranešimo dalyje, J. Karpavičienė klausytojus pakvietė į dar vieną pažintinę kelionę – šį kartą teminį pasižvalgymą po moters istorijos atodangas. Mokslininkė atkreipė dėmesį į tai, kad moterų istorinės padėties tyrimais nesiekama ieškoti lygių moterų teisių praeityje – kalbant apie viduramžius ar ankstyvuosius naujuosius laikus tai būtų net nekorektiška. Tačiau atidžiau ir ypač lyginamuoju požiūriu pasigilinus į šią temą, galima daug nauja pasakyti apie valstybės ir jos visuomenės sociokultūrinį lygį ir net civilizacinę orientaciją. Ne išimtis ir Lietuvos didžiųjų kunigaikščių situotinės. Istorikės manymu, palyginus su Rytų kraštais, kokybiškai kitokią šių moterų situaciją nulėmė tai, kad, XIV a. pabaigoje priėmusi katalikišką krikštą, Lietuva pasuko vakarietiškos civilizacijos linkme. O tuo „kaltininku“, kuris, vaizdžiai tariant, išvedė valdovų situotines į viešąjį diskursą, laikytinas Vytautas Didysis. Pasižvalgęs po Vakarų kraštus, Lietuvoje jis ėmė diegti vakarietiško tipo monarcho dvaro kultūros elementus, kurie buvo išplėtoti vėlesniais laikais: tai rūmų ceremonias, reglamentuotas užsienio svečių priėmimas, keitimasis diplomatinėmis dovanomis (pagal dovanojamas brangenybes ar kitus brangius daiktus, egzotiškus daiktus būdavo sprendžiama apie šalies ekonominį pajėgumą ir kultūrinius horizontus), vaisių kultūra (ant stalo dedami valgiai ir net pilstomi vynai svečiams taip pat „bylodavo“ apie valstybės ūkio lygį, prekybinių ryšių arealą ir valdovų poros gyvenimo stilių), muzikinė aplinka (muzikantų kapela, instrumentai, repertuaras atspindėdavo valdovo ir jo žmonos kultūrinę orientaciją) ir kiti. Tai objektyviai į viešąjį gyvenimą įtraukdavo ir valdovų žmonas: kitaip nei moterys

Maskvos valstybėje, Lietuvos didžiosios kunigaikštienės turėdavo dalyvauti oficialiuose priėmimuose. Jos siųsdavo diplomatinę korespondenciją į užsienį, gaudavo diplomatinės dovanos ir jas dovanodavo, rūpindavosi svečių vaišėmis ir kultūrine programa, taip pat užsiimdavo labdarine veikla, bažnyčių bei vienuolynų mecenavimu ir kitais darbais. Jos taip pat rūpindavosi savo dvariškiais, joms priklausančiais dvarais ir žemės valdomis. Pagrįsdama šiuos teiginius, prelegentė pateikė daug įdomių faktų iš Vytauto Didžiojo žmonos Onos Vytautienės gyvenimo bei papildė jas žiniomis, atskleidžiančiomis Aleksandro Jogailaičio situotinės Elenos, Žygimanto Vazos žmonos Konstancijos Habsburgaitės, Vladislavo Vazos situotinės Cecilijos Renatos Habsburgaitės bei kitų Lietuvos ir Lenkijos valdovų situotinių veiklų tam tikrus aspektus.

Užbaigdama pasisakymą, J. Karpavičienė priminė, kad šiuo metu vyksta tolesni Valdovų rūmų atkūrimo darbai. 2018 m. liepos 6 d. planuojama lankytojams iškilmingai atverti antrąją jų dalį. Bus išplėstos jau esamos nuolatinės ekspozicijos ir atidarytos dvi naujos, pristatysiančios muzikinės kultūros sklaidą ir kasdienį gyvenimą Lietuvos didžiųjų kunigaikščių rezidencijoje. Taip pat pradės veikti tarptautinių ir nacionalinių parodų centras, naujos edukacinės erdvės, renginių salė ir istorinio kulinarinio paveldo restoranai. Prelegentė nuširdžiai pakvietė Šveicarijos lietuvių, lankantis Vilniuje, užsukti ir į Valdovų rūmų muziejų, dalyvauti čia vykstančiuose renginiuose, esant galimybėms, vasaromis atsiųsti vaikus į edukacines stovyklas, komunikuoti ir drauge pažinti mūsų šalies istoriją bei paveldą.

Valdovų rūmai Vilniuje. Nuotrauka iš ukininkopatarejas.lt

LR ambasados 10-mečiui skirtas renginys - Joanos Vigos Čiplytės monografijos apie diplomata Eduardą Turauską pristatymas

JŪRATĖ CASPERSEN

Diplomato Eduardo Turausko pėdsakus Šveicarijos lietuviai aptinka ir savo bendruomenės archyvuose. Jos kūrimosi ištakas liudija E. Turausko 1945 m. sudarytas Lietuvos pabėgėlių Šveicarijoje sąrašas, kuriame 228 pavardės ir sveikinimas lietuviams pabėgėlių stovykloje „Židiny“ Vasario 16-osios proga. Ir bendruomenės senjorai prisiminė iki atstovybės uždarymo Berne dirbusį pasiuntinybės patarėją.

Muziejininkė Joana Viga Čiplytė prie monografijos dirbo daugiau kaip penkis metus ir 2016 metais, minint Eduardo Turausko 50-ąsias mirties ir 120-ąsias gimimo metines, išleido beveik 600 puslapių knygą „Eduardas Turauskas (1896 -1966) Ateitininkas, teisininkas, žurnalistas, diplomatas, Lietuvių katalikų mokslo akademijos narys“. Autorė, pasitelkusi Huverio (Hoover) Kalifornijos universiteto, JAV saugomo archyvo ir kitus šaltinius, atskleidžia įvairiapusišką E. Turausko asmenybę.

Eduardas Turauskas gyveno 70 metų, iš jų 26 emigracijoje Šveicarijoje ir Prancūzijoje. Į Šveicariją E. Turauskas atvyko kaip diplomatas. Pasirinko tą šalį, nes ją neblogai pažinojo. 1919 -1923 metais E. Turauskas dirbo Lietuvos pasiuntinybėje Berne ir studijavo Fribūro universitete teisę, veikė studentų draugijoje „Lituania“.

E. Turauskas paliko Lietuvą 1940 metų birželio 15d. keliomis valandomis anksčiau nei Prezidentas Antanas Smetona, savo mašinoje į Šveicariją išveždamas Užsienio reikalų ministerijos slaptojo archyvo dalį. Ministerijoje E. Turauskas dirbo Politikos departamento direktoriumi, buvo dešinioji URMo ministro J. Urbšio ranka. Jis realiai galėjo įvertinti Europos ir Lietuvos politinę padėtį, nes pats dalyvavo sprendžiant visus pagrindinius užsienio politikos klausimus. Už tai E. Turauskui teko ne kartą teisintis dėl „pabėgimo“, kol dar jam niekas negrėsė.

Didelis Eduardo Turausko nuopelnas - išsaugotas ir kauptas archyvas.

Joana Viga Čiplytė užrašo knygą Šveicarijos lietuvių bendruomenei. D. Nevulio nuotr.

Knygos viršelio dalis

Jis yra labai vertingas istorinis liudijimas iš labiausiai komplikuoto Lietuvos istorijos periodo.

Autorė monografijoje pateikia daug autentiškos medžiagos: dokumentų, E. Turausko korespondencijos, jo esė ir atsiminimus. Knyga vertinga ir tyrinėtojiui, ir labai besidominčiam Lietuvos istorija.

Monografijos pristatymas apie diplomata, gyvenusį ir dirbusį Šveicarijoje, buvo tinkamai parinkta tema, minint Lietuvos ambasados Šveicarijoje 10-metį. Visai atsitiktinis sutapimas, bet jau tuo metu sklandė gandas apie Lietuvoje planuojamą uždaryti ambasadą Berne. Diplomatas Eduardas Turauskas buvo pasiuntinybės darbuotoju Šveicarijoje, kai abu kartus Lietuvos atstovybė buvo uždaryta 1923 m. ir 1940 (1946) metais.

Kaip matome - istorija nemaloniai pasikartoja ...

Ambasadorė Valantina Zeitler pristato viešnią, monografijos apie diplomata Eduardą Turauską autorę Joaną Vigą Čiplytę. D. Nevulio nuotrauka.

Lietuvių mokslininkų ir jaunųjų tyrėjų Šveicarijoje susitikimai

AISTĖ BALEIŠYTĖ

Gruodžio 2 d. LR ambasadoje Berne vyko antrasis Lietuvos mokslininkų Šveicarijoje susitikimas. Šios konferencijos tikslas buvo paskatinti Šveicarijoje dirbančių Lietuvos mokslininkų dialogą, pasidalinti mokslo naujienomis bei ryšių su Lietuva stiprinimui.

Pirmajame susitikime birželio mėnesį ambasadoje Berne susirinko mokslininkai iš įvairiausių Šveicarijos mokslo institutų. Klausytojai išgirdo devynis pranešimus tokiomis temomis, kaip neuropsichologija, seismologija, dalelių fizika, DNR modeliavimas bei kt. Antrasis susitikimas taip pat sulaukė mokslinių tyrimų pristatymų iš įvairių mokslo sričių. Šįkart konferenciją papildė trys svečiai iš Lietuvos, kurie pasidalino savo istorijomis apie grįžimą į Lietuvą tęsti mokslinių tyrimų bei galimybes prisidėti prie Lietuvos mokslo gerinimo gyvenant užsienyje.

Dr. Audrius Alkauskas papasakojo apie savo trylikos metų mokslinę kelionę Šveicarijoje bei JAV. Jis pristatė Fizinių ir Technologijų Mokslų Centrą Vilniuje, kuriame šiuo metu vadovauja savo mokslinei grupei, tiriančiai spindulinių ir nespindulinių procesų kietuosiuose kūnuose ab-initio teoriją bei taškinius defektus puslaidininkuose kvantinei informacijai. Antrasis svečias Dr. Ramūnas Skaudžius taip pat vienerius savo karjeros metus praleido Šveicarijoje, kur stažavosi Paul Scherrer Institute, o šiuo metu dirba VU Chemijos ir geomokslų fakultete. Jis papasakojo apie savo atliekamus tyrimus bei įvairias iniciatyvas, prie kurių galėtų prisijungti ir užsienyje dirbantys mokslininkai. Abu pašnekovai pritarė, kad tęsti savo tyrimus Lietuvoje yra šiek tiek sunkiau nei užsienyje, tačiau gyvenimo

Autorės nuotraukose - susitikimo gruodžio 2 d. akimirka.

Prof. Egidijus Aleksandravičius

kokybė bei moralinė graža atperka iššūkius.

Konferenciją užbaigė prof. Egidijaus Aleksandravičiaus vedama diskusija apie Pasaulio Lietuvių universitetą, kurio tikslas yra skatinti Lietuvos ir užsienio mokslininkų bei studentų bendradarbiavimą ir kūrybinius mainus. Jis pabrėžė, jog kiekvienas žmogus yra laisvas rinktis savo gyvenamąją vietą, tačiau turėtų nepamiršti savo šaknų ir identiteto. Profesorius paminėjo garsius Lietuvos kūrėjus, kurie net ir gyvendami užsienyje stipriai prisideda prie Lietuvos mokslo bei kultūros stiprinimo. Jis paragino visus tyrėjus burtis, keistis žiniomis ir idėjomis, kurios padėtų kurti naujas iniciatyvas, prisidėsiančias prie savo šalies klestėjimo.

Šie susitikimai – tai pirmieji žingsniai, kurie leido geriau susipažinti Lietuvos tyrėjams Šveicarijoje bei paskatinti iniciatyvų su Lietuva kūrimą. Trečiasis susitikimas yra planuojamas kitų metų rudenį.

Dr. Audrius Alkauskas

Dr. Ramūnas Skaudžius

Abu jaunųjų tyrėjų susitikimus globojo LR ambasada Berne, o svečius sukviatė ir juos priėmė ambasadorė Valentina Zeitler. Ši globa suteikė mokslo darbuotojų susitikimui platformą, o svečių iš Lietuvos su šveicariška patirtimi buvimas konferencijoje parodė realią galimybę vystyti mokslą sugrįžus, o ir su užsienyje gyvenančiais ir dirbančiais mokslo tyrėjais bendradarbiavimą ir pasikeitimą informacija.

Lietuviškos Ženevos kronika

2017-05-09 žymint Europos dieną Lietuvos nuolatinės atstovybės kolektyvas renginyje Europos Sąjungos delegacijoje Ženevoje reprezentavo Lietuvą ponios Odetos Lazauskaitės-Kizlaitienės Lozanoje pagamintais šakočiais.

Komitetui vadovauja profesorė Dalia Leinartė iš Lietuvos.

2017-05-20 Šveicarijos-Lietuvos kultūros forumas ir Lietuvos nuolatinė atstovybė surengė lietuvišką Poezijos pavasario šventę Ženevoje. Joje skaitė eiles ir bendravo su svečiais poetai Mindaugas Nastaravičius, Vytautas Stankus ir Domantas Razauskas, kuris taip pat džiugino klausytojus savo autorinėmis dainomis. Gretos Staponkutės (altas) ir Augustino Rakausko (akordeonas) duetas „Tutto a Dio“ suteikė renginiui papildomą muzikinę dimensiją.

2017 m. rugsėjo mėnesį Šveicarijoje dirbo VDU profesorius dr. Liudas Mažylis ir Skirmantės Palčinskaitės vadovaujama LRT kūrybinė grupė kurdami dokumentinę laidą iš ciklo „Šiandien prieš šimtą metų“, skirtą Valstybės atkūrimo šimtmečiui. Svečiai apsilankė ir Lietuvos nuolatinėje atstovybėje, kuri suteikė logistinę paramą šiam gražiam projektui. Nuotraukoje: prof. L. Mažylis (centre) su Nuolatinės atstovybės kolektyvu.

2017-05-22 – 23 Lietuvos sveikatos apsaugos ministras dr. Aurelijus Veryga (nuotraukoje antras iš kairės) lankydamasis Ženevoje dalyvavo Pasaulio sveikatos asamblėjoje. Ministras kalbėjo iš Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO) tribūnos, pasisakė ekspertiniame nevyriausybiniam renginyje dėl neužkrečiamų ligų prevencijos ir balsavo naujojo PSO generalinio direktoriaus rinkimuose. Į šį aukštą postą išrinktas Etiopijos kandidatas dr. Tedros Ghebreyesus.

2017-06-27 Vilniuje, Respublikos Prezidentės Dalios Grybauskaitės aki-vaizdoje Lietuvos užsienio reikalų ministras Linas Linkevičius ir Ženevoje veikiančios Europos branduolinių tyrimų organizacijos CERN generalinė direktorė dr. Fabiola Gianotti pasirašė susitarimą dėl Lietuvos asocijuotos narystės CERN. Susitarimas žymi naują etapą Lietuvos ir CERN bendradarbiavime ir po ratifikacijos Lietuvos Seime reikšmingai praplės galimybes Lietuvos mokslininkams, įvairių sričių specialistams, studentams ir verslo įmonėms dalyvauti CERN veikloje.

2017-07-11 Lietuvos nuolatinė atstovybė Ženevoje surengė priėmimą Jungtinių Tautų moterų diskriminacijos panaikinimo komiteto sesijos pradžios proga. Šiais ir kitais metais

2017-10-12-13 dienomis įvyko istorinis Ženevoje įsikūrusio Pasaulio ekonomikos forumo (WEF) steigėjo ir vykdančiojo pirmininko prof. Klaus Schwab vizitas Lietuvoje Lietuvos pramonininkų konfederacijos prezidento Roberto Dargio kvietimu. Svečias susitiko su Lietuvos politikais ir jaunaisiais lyderiais, pasisakė LPK metiniame ekonomikos forume, pristatė jo dalyviams savo knygos „Ketvirtoji pramonės revoliucija“ lietuviškąją vertimą, priėmė Kauno technologijų universiteto garbės daktaro regalijas, pakvietė Lietuvos Prezidentę sausio mėnesį dalyvauti Pasaulio ekonomikos forumo metiniame susitikime Davose.

2017-10-25 – 26 d.d. įvyko Lietuvos kultūros ministrės Lianos Ruokytės-Jonsson vizitas Ženevoje. Ministrė pasirašė susitarimą su Pasaulio intelektualinės nuosavybės organizacijos (WIPO) generaliniu direktoriumi Francis Gurry (nuotraukoje) dėl alternatyvaus ginčų autoriaus teisių klausimais sprendimo mechanizmo, įteikė padėkos raštą Lietuvos garbės konsului Ženevoje Michel Sogny už svarų indėlį į gabių jaunų Lietuvos muzikantų ugdymą ir apsilankė Europos branduolinių tyrimų organizacijoje (CERN), kur susipažino su jos vykdoma kultūros programa. Nuotrauka: © WIPO

Informaciją pateikė Lietuvos Respublikos nuolatinė atstovybė prie Jungtinių Tautų biuro ir kitų tarptautinių organizacijų Ženevoje.

Pianisto Luko Geniušo koncertas Lucernoje reikšmingam Šveicarijos projektui paremti

ŠLŽ INFORMACIJA

2017 m. rugpjūčio 13 d. viešbučio Schweizerhof Luzern ištaigino Zeugheersaal salėje skambėjo pasaulinio garso pianisto LUKO GENIUŠO koncertas.

Tai buvo daug laiko bei energijos iš Jūratės ir Angelo Stecher šeimos pareikalavęs suorganizuotas labdaros koncertas, kurio metu surinktos lėšos buvo skiriamos Juros kantono St. Ursanne miestelio 4 unikalių istorinių fontanų - šulinių restauracijai.

Šuliniai - fontanai Šveicarijoje ir šiandien yra neatskiriama miestų ir miestelių architektūros dalis. Tai pasididžiavimo ir vietovės senumo ženklas. Savu laiku jų buvimas daug reiškė vietinių žmonių gyvenimo kokybei. Šiandien - jie puošmena ir atsi-gaivinimo galimybė praeiviui. Pavyzdžiui, Ciurichą šiandien puošia apie 1200 šulinių-fontanų, iš kurių bėga tyriausias geriamas vanduo.

Kiekvienas iš keturių St. Ursanne fontanų - šulinių viduramžiais mies-

Pianistas Lukas Geniušas su Jūrate ir Angelo Stecher. Nuotrauka iš Stecher šeimos archyvo.

telio gyvenime turėjo savo paskirtį: vienas - buvo geriamo vandens šaltinis, kitas - arklių girdyklos, trečias - naudojamas skalbimui, o ketvirtame - buvo apdorojamas žvejybos iš Doubs upės laimikis. Prie fontanų - šulinių vykdavo bendruomenės socialinis gyvenimas.

Šiandien kiekvienas St. Ursanne turi vandenį savo namuose, tad fontanai – istorinė miesto puošmena, kurių vandeniu gaivinas turistai ir praeiviai, kur vaikai taškosi karštą vasaros dieną ar plukdo popierinius laivelius. Kad jie išliktų, reikalinga jų restauracija (darbų sąmata CHF 200.000), o mažo miestelio biudžetas to neišgali.

Stiftung Pro St. Ursanne fondas renka lėšas visoje Šveicarijoje, kad būtų išsaugotas šis daugiau nei 300 metų istorinis kultūrinis paveldas.

Šveicarijos lietuvių bendruomenė, palaikydama šaunią privačią iniciatyvą, įsijungė į šią akciją reklamuo-dama ir dalyvaudama koncerte. Jau vien klausytis Luko Geniušo klasikos interpretacijų buvo didžiausias malonumas, bet tuo pačiu ir garbė prisidėti prie tokio reikšmingo projekto.

Koncerto organizatoriai pranešė, kad koncerte dalyvavo apie 200 klausytojų, o paramos akcijos Pro St. Ursanne fondą papildė 18 000 Šveicarijos frankų.

Įsitraukti užsienio lietuvius į gerus darbus savo gyvenamose šalyse ir taip nešti gerą žinią apie Lietuvą - viena iš Lietuvos valstybės atkūrimo 100-mečio minėjimo programos idėjų. Taigi, darydami gerą darbą Šveicarijoje, garsiname Lietuvą. Nuoširdžiai dėkojame visiems parėmusiems projektą, o labiausiai koncerto iniciatoriams Jūratei ir Angelo Stecher.

Lietuva ir Šveicarija turėjo daug daugiau sąlyčio taškų nei iki šiol žinojome

Dr. Judith Lewonig knygos „Lietuva-Šveicarija. 15 000 metų santykių istorija“ pristatymas Bazelyje.

JURATĖ CASPERSEN

Šiais metais Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės institutas 1300 egzempliorių tiražu išleido austrų žurnalistės, gyvenančios su pertraukomis jau beveik du dešimtmečius Lietuvoje, dr. Judith Lewonig dvikalbę knygą „Lietuva ir Šveicarija. 15 000 metų santykių istorija. Chroniloginė apžvalga“. Ši knyga buvo parengta su bendraautoriumi - VDU istoriku dr.

Audros Padlipskaitės nuotrauka,

Rūsčiu Kamuntavičiumi. Knygos intriguojančią paantraštę, kad tai 15 000 metų Lietuvos – Šveicarijos santykių istorija, pasufleravo Berno istoriniame muziejuje saugomas gintaro gabalėlis iš Baltijos jūros regiono, rastas elnių medžiotojų stovyklavietėje netoli Berno. Jis datuojamas 13 000 metų pr. Kr. senumo. Nors tada dar nebuvo Lietuvos ir Šveicarijos nebuvo, bet ne tai svarbiausia. Svarbiausia, kad tai indikuoja senas mūsų šalių sąveikos galimybes.

Knyga „Lietuva ir Šveicarija“ – yra papildytas 2011 metais išleistas „Hel-

Judith Lewonig susitikimo metu. Audros Padlipskaitės nuotrauka.

vecija ir Lietuva - Šveicarijos pėdsakai Lietuvoje“ knygos leidimas. 95 puslapių knyga buvo parengta Šveicarijos ambasados Latvijoje ir Lietuvoje užsakymu, minint Šveicarijos ir Lietuvos diplomatinių santykių atkūrimo 20-ąsias metines ir 90-metų sukaktį, kai Šveicarija pripažino Lietuvą, jai atkūrus Nepriklausomybę. Leidiniui pratarinę parašė tuometinė Šveicarijos ambasadorė Gabriela Nützi Sulpizio. Ji didžiausią dėmesį skyrė šveicarų pėdsakams Lietuvoje. To leidinio nebuvo galima nusipirkti, o tik gauti dovanų.

Antroji knyga „Lietuva ir Šveicarija“ – gerokai aprašyta, 160 puslapių su spalvotomis nuotraukomis, besiremiant daugiausia šaltiniais vokiečių kalba bei iki šiol neskelbtais archyviniais dokumentais. Daug įdomių ir istorinių faktų ir besidominčiam Lietuvos-Šveicarijos šalių ryšiais buvo negirdėti, ir tai sudaro to knygos išskirtinę vertę. Apart to, joje jau žymiai daugiau dėmesio skirta ir lietuvių pėdsakams Šveicarijoje, nors šiandieninių lietuvių organizacijų veikla nėra plačiau nušviesta.

Knygos pristatymas Šveicarijoje vyko lapkričio 25 d. Bazelyje, CVJM namuose, Šveicarijos-Baltijos komiteto buveinėje. Vakaronė prasidėjo renginio šeimininko Šveicarijos-Baltijos komiteto vice-prezidento dr. Alfred'o Heinimann'o sveikinimo žodžiu. Po to sekė nuotaikingas lietuvių ir šveicarų Vilmos ir Daniel Zbinden fortepionų dueto muzikinis pasveikinimas su Heinrich'o von Herzogenberg'o (1843-1900) kompozicija „Dainų balsai. Lietuvių liaudies dainos fortepionui keturiomis rankomis op.76“. Lietuvos garbės konsulas Šveicarijoje

dr. Graziano Pedroja, vienas iš knygos rėmėjų, pristatydamas viešnią, knygos autorę dr. Judith Lewonig, pasidžiaugė šiuo leidiniu, kuris gali pasitarnauti abiem šalims vienodai, nes parengtas lietuvių-vokiečių kalbomis, pasidžiaugė knygos struktūra, kurioje lengvai ir greitai galima susirasti informaciją pagal norimą laikmetį ar dominančią temą.

Knygos autorė teisingai tikėdamasi dvikalbės auditorijos, pristatymą vedė vokiečių kalba, o tuo pačiu „Power-Point“ vaizdinė prezentacija buvo lietuvių kalba. Dr. Judith Lewonig - gera pasakotoja: įtaigiai pateikia sąsajas, išryškina detales, neperša auditorijai savo įžvalgų.

Knygos pristatymas buvo įdomus dar ir tuo, kad jame dalyvavo ne tik knygos rėmėjai ir keletas autorės pavadintų „gerųjų sielų“, kurios padėjo tai knygai atsirasti, tokių kaip Monika

Bankowski, iki pensijos dirbusi Centrinės Ciuricho bibliotekos Baltijos šalių skyriuje, bet ir keletas knygoje aprašytų ar paminėtų protagonistų. Tarp jų: lietuvių irkluočių globėjas, pagalbininkas ir rėmėjas Werner'is Zwimpfer'is, Ingenbohl'io vienuolyno Šv. Kryžiaus gailingųjų seserų atstovė sesuo Rufina Hutter, trijų graikiškų riešutmedžių sodintojas Vilniaus Ozo parke Lietuvos – Šveicarijos diplomatinių santykių atkūrimo 20-osioms metinėms paminėti, buvęs Azerbaidžano ekonomikos viceministras, dabar dėl politinių priežasčių gyvenantis Šveicarijoje Shahverd'is Ahadov'as ir kiti.

Savo apsilankymu knygos autorę pagerbė ir abiejų Lietuvos diplomatinių atstovybių atstovai. Iš Ženevos atvyko Nuolatinės atstovybės prie Jungtinių Tautų biuro ir kitų tarptautinių organizacijų vadovas, ambasadorius Andrius Krivas su ponia Rūta ir Lietuvos Respublikos ambasados Berne Ministras patarėjas Eduardas Petkevičius. Iš Šveicarijos pusės – diplomatas, dirbęs Šveicarijos ambasadoje Baltijos šalims Rygoje – Urs'as Bühler'is.

Po pristatymo prie taurės vyno buvo galima pabendrauti su susirinkusiais ir kviestais svečiais, pasiklausti įvairių asmeninių sąsajų su Lietuva ir/ar Šveicarija. Čia pat buvo galima įsigyti knygų su autorės autografu. Šis dvikalbis leidinys - vertingas informacijos šaltinis bet kam, kas domisi Lietuvos-Šveicarijos sąsajomis ir ryšiais.

Vilma ir Daniel Zbinden Bazelyje per J. Lewonig knygos pristatymą. Audros Padlipskaitės nuotrauka.

Neeiliniai Šv. Onos atlidai Batakiuose

ŠLŽ INFORMACIJA

2017 m. liepos 23 d. Tauragės rajono Batakių miestelyje vyko garbės Šv. Onos atlidai, į kuriuos garbės svečiais buvo pakviesti Lietuvos Respublikos garbės konsulas Šveicarijoje dr. Graziano Pedroja, Apaštalinis Nuncijus Lietuvoje ir Baltijos šalyse JE arkivyskupas Pedro Lopez Quintana, Tauragės rajono savivaldybės meras Sigitas Mičiulis ir kiti.

Garbės konsulas dr. Graziano Pedroja suteikė finansinę paramą Batakių parapijos Šv. Onos bažnyčiai įsigyjant tabernakulį ir naujas duris. Tabernakulis - tai didžiojo altoriaus viduryje esanti spintelė Švč. Komunijos Sakramentui monstrancijoje laikyti. Tai tapo labai reikalingomis ir vertingomis dovanomis kukliai medinei šventovei, kuri dar 1970 m. buvo sovietų sudeginta, o 1991 m. dideliu parapijiečių entuziazmu ir jėgomis atstatyta.

Ypatingų pastangų dėka Batakių parapijos klebonas Audrius Keršys naują tabernakulį pašventinti bei Šv. Mišių liturgijai vadovauti pakvietė išskirtinį svečią, aukščiausio rango Vatikano atstovą Lietuvoje - Apaštalinį

Pirmoje eilėje iš kairės: Lietuvos garbės konsulas Šveicarijoje dr. Graziano Pedroja su ponia Inga, tarp jų antroje eilėje – Tauragės rajono savivaldybės meras Sigitas Mičiulis. Viduryje - Apaštalinis Nuncijus Lietuvoje ir Baltijos šalyse JE arkivyskupas Pedro Lopez Quintana, šalia iš dešinės – Batakių Šv. Onos bažnyčios klebonas kun. Audrius Keršis. Ingos Sucilės nuotrauka.

Nuncijų Lietuvoje ir Baltijos šalyse arkivyskupą Pedro Lopez Quintana.

Tokių garbingų svečių dėmesys ir pagarba tapo neeiliniu įvykiu parapijiečiams bei miestelio svečiams. Šv. Onos atliduose buvo išsakyti gražūs rajono ir miestelio valdžios bei gyventojų padėkos žodžiai, vyko koncertas, šventiniai pietūs, bei kiti miestelio šventės kultūriniai renginiai.

Dr. Graziano Pedroja parama bažnyčiai buvo įamžinta atminimo lentelėje

ant bažnyčios sienos, jam įteikta asmeninė padėka.

Lietuvos Respublikos garbės konsulas Šveicarijoje pasirinko paremti šią Šv. Onos bažnyčią Batakiuose dėl jos ypatingos sovietų naikinimo istorijos, asmeninio ryšio su šia Lietuvos vietoje bei parapijos klebono Audriaus Keršio nuoširdžių pastangų, siekiant pagerinti kuklios bažnytelės būklę, kuri visuomet buvo ir iki šiol yra labai svarbi parapijiečiams bei miestelio gyvenimui.

Lietuvos kultūros Šveicarijoje vis daugiau

ŠLŽ INFORMACIJA

2017 m. vasarą lietuvių elektroninės muzikos grupė „MaNNaz“ su koncertais keliavo po Europą. Liepos 20-21 d. jie koncertavo Šveicarijoje Hamilton Lodge viešbutyje Belalp'e ir Prangins miestelyje. (Laimos Tikuišienės nuotr.)

Cugo (Zug) miestelis Šveicarijoje yra žinomas savo akordeono muzikos festivaliais. Čia susirenka Šveicarijos akordeono virtuozai ir svečiuojasi tarptautinės scenos žvaigždės. Šiemet rugsėjo 20-24 d. vyko 10-asis festivalis, kuriame dalyvavo lietuvis Martynas Levickis su ansambliu Mikroorkestra. Lietuviai buvo atiduota Teatro Casino scena baigiamajam festivalio koncertui, kuriame daug klausytojų buvo tautiečiai iš įvairių Šveicarijos miestų. (Jūratės Caspersen nuotrauka)

Jau antrus metus iš eilės Lucernos festivalyje dalyvauja Ciuricho aukštojoje meno mokykloje studijavusi dirigentė lietuvė Mirga Gražinytė-Tyla. Šiais metais festivalio tema buvo « Identitetas ». Rugsėjo 3 d. Lucernos Kongresų ir koncertų salėje (KKL) Birmingham'o Simfoninis orkestras, diriguojamas Mirgos Gražinytės-Tyla atliko simfoninį koncertą 23, kuriame nostalgijos ir identiteto tema atskleista per muziką P. Vasko, E. Elgar'o ir Rachmaninov'o muziką. Birmingham'o Simfoninio Orkestro dirigento lazdelę Mirga Gražinytė-Tyla perėmė 2016 m. iš latvio Andris Nelsons (2008-2015) ir yra pirmoji moteris vadovaujanti šiam orkestrui.

Šveicarijos lietuvių jubiliejinis minėjimas ir koncertas, skirtas

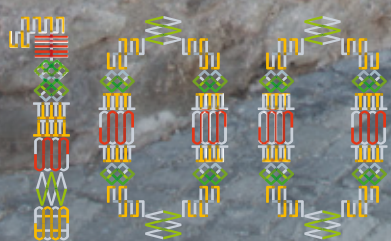

Lietuvos valstybės atkūrimo 100-mečiui paminėti

2018 m. vasario 24 d. 16.00 val.

Lietuvos valstybingumą
menančioje Rapperswil'io pilies
(SG) Didžiojoje Riterių salėje.

Registracija: nuo sausio pradžios
www.lietuviai.ch

Atkurtai Lietuvai

ŠLB fotografijų parodos „Lietuvių Šveicarija“ planuojamos ekspozicijos 2018 m. pirmą pusmetį:

- Sausio 5 – 29 d. Žagarės dvaras, Joniškio rajonas.
- Vasario 1- 28 d. (prist. vasario 15d.) LR Seimo III rūmų parodų galerija, Vilnius.
- Kovo 3 d. – balandžio 4 d.: Šilutės rajono savivaldybės Fridricho Bajoraičio viešoji biblioteka
- Balandžio 13 d. - gegužės 7 d.: Znavyčių muziejus, Tubelių km, Šakių rajonas
- Gegužės 13-30 d. (prist. 18 d. penkt.) Klaipėdos apskrities viešoji Ievos Simonaitytės biblioteka
- Birželio 1 d. – 27 d.: Palangos miesto savivaldybės viešoji biblioteka

Kviečiame visus vaikučius ir jų tėvelius į **lietuvišką Užgavėnių šventę**, kuri vyks Ciuriche 2018 m. vasario 25 d.

Sausio mėnesio lituanistinio darželio-mokyklėlės „Pa-grandukas“ užsiėmimo metu bus gaminamos kaukės, vaikams supažindinami su Užgavėnių tradicija ir jos reikšme.

Užgavėnės švęsime lauke; stebėsime Lašininio ir Kana-pinio kovą, deginsime Morę ir šoksime aplink laužą, vaikysime vagišius žydėlius, ir šventę užbaigsime Užgavėnių blynų puota!

Daugiau informacijos suteiks ir registraciją į šventę priims Agnė Erickson agne@agne-architect.com arba tel.: 078 695 55 04

Mielieji,

Kviečiame Jus būti Lietuvos valstybingumo šimtmečio dalimi ir tapti renginio

100 LIETUVOS VEIDŲ - SUJUNKIME LIETUVĄ – dalyviais!

TAI RENGINYS, KUR VIENU METU, VIENOJE VIETOJE SUSIRINKS ATSKIRŲ PASAULIO KRAŠTŲ LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS IR SKIRTINGOS LIETUVOS TAUTINĖS BENDRIJOS.

SUKURKIME unikalią šventę – viso pasaulio Lietuva – Vilniaus Rotušės aikštėje! Susipažinkime, bendraukime, parodykime kaip skirtingose pasaulio šalyse sėkmingai gyvuoja mūsų lietuvių bendruomenės, o Lietuvoje skirtingos Lietuvos tautinės bendrijos.

Sujunkime skirtingų kartų užsienio ir Lietuvos lietuvių bei Lietuvos tautinės bendrijas

2018-ųjų liepos 1-ąją Vilniaus Rotušės aikštėje!

PROGRAMA

• ROTUŠĖS AIKŠTĖJE VISĄ DIENĄ VEIKS PASAULIO LIETUVIŲ BENDRUOMENIŲ IR TAUTINIŲ BENDRIJŲ PAVILJONŲ MIESTELIS

• PASAULIO IŠKILIŲ LIETUVIŲ STENDAI

• VILNIAUS ROTUŠĖJE VEIKS PASAULIO LIETUVIŲ MENO PARODA

• REIKŠMINGIAUSIŲ PLB BENDRUOMENIŲ IR LIETUVOS TAUTINIŲ BENDRIJŲ VYKDYTŲ/VYKDOMŲ PROJEKTŲ VIDEO/FOTO MEDŽIAGOS

• RADIO/TV INTERVIU REALIU ŠVENTĖS LAIKU

• ROTUŠĖS AIKŠTĖS SCENOJE VYKS PASAULIO LIETUVIŲ BENDRUOMENIŲ IR LIETUVOS TAUTINIŲ BENDRIJŲ MENO KOLEKTYVŲ SCENINIAI PASIRODYMAI.

• RENGINĮ VAINIKUOS PASAULIO LIETUVIŲ BENDRUOMENIŲ IR LIETUVOS TAUTINIŲ BENDRIJŲ DRAUGE ŠOKAMAS „FLASHMOBAS“ SKIRTAS LIETUVOS ŠIMTMEČIO MINEJIMUI

100 LIETUVOS VEIDŲ

100 Atkurta Lietuvai

RENGINIO ORGANIZATORIAI:

Apie savo ketinimą dalyvauti prašome pranešti iki 2018 sausio 6 d. e-paštu: sujunkimeLietuva@gmail.com

Renginio data ir trukmė: 2018 liepos 1 d., 9.00-18.00

Vieta: Vilniaus Rotušės aikštė

Šventė prasidės Katedroje šventinėmis mišiomis 9.00-10.00 val.

PLB ir Lietuvos tautinių bendrijų reprezentacinis paviljonų miestelis 10.00-18.00 .

Kiekviename paviljone įsikūrusios kraštų lietuvių bendruomenės pristatys savo gyvenamą šalį ir vykdomas lietuviybės veiklas. Visą dieną Rotušės aikštės lankytojai galės GYVAI pabendrauti su kiekviena Pasaulio lietuvių bendruomene ir Lietuvos tautinėmis bendrijomis, išgirsti jų pasakojimus iš PIRMŲ LŪPŲ.

Kiekviena bendruomenė gali pasirinkti skirtingą savo veiklos pristatymo formą. Tai priklauso tik nuo JŪSŲ KŪRYBIŠKUMO.

• Reikšmingiausių PLB bendruomenių ir Lietuvos tautinių bendrijų projektų video/foto medžiagos

• Iškilusių jūsų šalyje gyvenančių lietuvių pasiekimai

• Kaip garsinate Lietuvą jūs?

Pasaulio lietuvių bendruomenių kūrėjų meno paroda Rotušėje (veiks liepos 1-11 dienomis).

Laukiame po pasaulį išsibarsčiusių lietuvių meno kūrėjų darbų fotografijų, kad renginio komisija galėtų atrinkti kūrinius parodai.

PLB ir Lietuvos tautinių bendrijų atlikėjų pasirodymai Rotušės scenoje 13.00-18.00.

Laukiami ansambliai, instrumentalistai, šokio kolektyvai, muzikinės grupės, vaikų mokyklėlių, atskirų šokėjų pasirodymai. Renginio komisija iš anksto atrinks atlikėjus. Lauksime jūsų pasirodymų vaizdo medžiagos youtube nuorodų.

Bendruomenės
interneto svetainė:

www.lietuviai.ch

facebook.com/SveicarijosLB

ŠLB valdybos pirmininkė

Jūratė Caspersen

Dorfstrasse 198,
8706 Meilen
+41 (0) 76 330 92 00
jurate@caspersen.ch

Lietuvos Respublikos Nuolatinė atstovybė prie Jungtinių Tautų biu- ro ir kitų tarptautinių organizacijų

Ch. Louis Dunant 15, 1202 Ženeva
www.mission-geneva.mfa.lt
El.p. missionch@urm.lt
Tel.: 022 74 82 470

LR ambasada Šveicarijoje

Kramgasse 12, 3011 - Bern
+41(0) 31 352 52 91
http://ch.mfa.lt,
amb.ch@urm.lt

LR garbės konsulas

Ciuricho ir Cugo kantonuose
Graziano Pedroja
Waaggasse 5, CH-8001 Zürich
+41 (0) 43 817 65 48
www.konsulat-litauen.ch
info@konsulat-litauen.ch

Žurnalo „Pasaulio lietuviai“ prenumerata:

PLB atstovybės Lietuvoje sąskaitos Nr.
(IBAN) LT76 7300 0101 2423 6579
Bankas: AB „Swedbank“
Banko adr.: Konstitucijos pr. 20A,
03502 Vilnius.
Kaina metams 45 eurais.

LR garbės konsulas

Ženevos ir Vo kantonuose
Michel Sogny
2 Avenue de Warens,
1203 Genève
www.sogny.com

ŠLB banko sąskaitos duomenys:

Litauische Gemeinschaft,
8050 Zürich,
Zürcher Kantonalbank, 8010 Zürich
IBAN CH38 0070 0110 0013 0089 1
SWIFT (BIC) ZKBKCHZZ80A

ŠLB fondas „Lietuvai -100“

Litauische Gemeinschaft
8050 Zürich
Zürcher Kantonalbank
IBAN: CH19 0070 0350 0461 7458 5
Konto-Nr. 3500-4.617458.5
Sąskaitos pavadinimas: LITAUEN – 100

Sveikiname

Sveikiname! Ir tėveliai dėkoja!

Lapkričio 18-tą dieną Ciuriche Saulė Damčikaitė Šveicarijos dailiojo čiuožimo turnyre 12-13 metų kategorijoje nurungė 20 savo varžovių ir surinkusi asmeninį taškų rekordą, pakilo ant aukščiausios pakylės - pirmosios vietos! Šis rezultatas yra antras geriausias surinktų taškų skaičius visos Šveicarijos mąstu šioje amžiaus grupėje.

Nuoširdžiai sveikiname Saulę su nugalėtojos titulu. Linkime ir toliau nenuleisti rankų per varginančias treniruotes, džiuginti artimuosius ir draugus gražiais pasirodymais.

O tėveliai dėkoja dar kartą visiems, prisidėjusiems prie Saulės Projekto „I believe in you“ ir ta parama suteikusiems jai galimybę dalyvauti vasaros sporto stovykloje ir tinkamai pasiruošti sezonui. Ačiū tiems, kurie tikėjo Saule ir padėjo jai pasiekti šią gyvenimo akimirką.

Saulę Damčikaitę laimėjus pirmą vietą dailiojo čiuožimo turnyre.

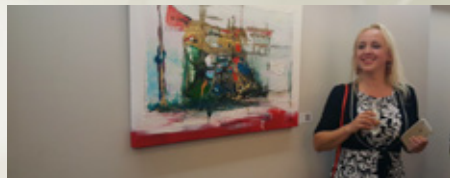
Dominyką Jusevičiūtę X pasaulio lietuvių sporto žaidynėse plaukimo turnyre laimėjusią antrą vietą ir parvežusią į Šveicariją sidabro medalį.

Arūną Viskantą su 45-uju gimtadieniu, Saulių Damčiką - su 40-uju, Paulių Bertulį - su 30-uju.

Užjaučiame

Skautišką netekties valandą mirus mamai nuoširdžiai užjaučiame ŠLB narį Christian Feldhausen.

Hiltono viešbutyje Opfikonė atidaryta Jolantos Mälzer tapybos darbų paroda. Sveikiname ir didžiuojamės! (Paroda veiks iki 2018.06.06)

Dėkojame

Nuoširdžiai dėkojame ŠLB nariams finansiškai parėmusiems signatarų Šaulių atminimo pagerbimo renginį Lugane: Vilmai Kinčiūtei – Kern (200 SFr.) ir Jes Caspersen (500 SFr.)

Nauji nariai

2017. 06. 01 – 2017. 12. 08

Evaldas Viskontas (LU)

De Liu (GE)

Agnė ir Andrius Šerkšnai (LU)

Ilmantė ir Darius Kondrotai (GE)

REDAKCIJOS SKILTIS

Laikraščio redkolegija: ŠLB valdyba, kalbos redaktorė Aldona Petrauskienė, maketavo Diana Brunner.

Dianos Brunner viršelio koliažas.

Laikraštis spausdintas www.esf-print.de

Laikraštis yra Šveicarijos lietuvių bendruomenės leidinys, išeina 2 kartus per metus 250 egz. tiražu.

Perspauddinant straipsnius, būtina nurodyti šaltinį.